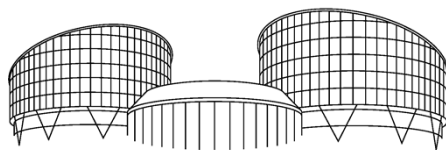

This document has been translated and revised with the financial assistance of the Council of Europe. The [European Institute of Romania](#) is solely responsible for this translation. Acest document a fost tradus și revizuit cu asistența financiară a Consiliului Europei. [Institutul European din România](#) este singurul responsabil pentru această traducere.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI MAREA CAMERĂ

CAUZA FU QUAN S.R.O. ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

(cererea nr. 24827/14)

HOTĂRÂRE

Art. 6 § 1 (latura civilă) • Dreptul de acces la o instanță • Neaplicarea principiului *jura novit curia* de către instanțele interne, care, în cadrul examinării fondului cererii societății reclamante, nu au analizat faptele cauzei din perspectiva dispoziției legale pe care societatea reclamantă o considera a fi relevantă, întrucât aceasta nu a solicitat acest lucru • Lipsa unui formalism excesiv
Art. 1 din Protocolul nr. 1 • Reglementarea folosinței bunurilor • Societate care nu a formulat în mod corespunzător, în fața instanțelor interne, capetele sale de cerere întemeiate pe neîndeplinirea de către autorități a obligației lor de a asigura păstrarea corespunzătoare a mărfurilor puse sub sechestru și pe întârzierea nejustificată în ridicarea sechestrului • Art. 1 din Protocolul nr. 1 inaplicabil în cazul unei acțiuni în despăgubiri insuficient justificată în temeiul dreptului intern, formulată de o societate cu privire la punerea în mișcare a acțiunii penale și detenția nejustificate la care au fost supuși directorul său general și asociatul său

STRASBOURG

1 iunie 2023

Hotărârea este definitivă. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Fu Quan s.r.o. împotriva Republicii Cehe,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reunită în Marea Camera compusă din:

Síofra O’Leary,
Georges Ravarani,
Marko Bošnjak,
Gabriele Kucsko-Stadlmayer,
Pere Pastor Vilanova,
Arnfinn Bårdsen,
Branko Lubarda,
Mărtiș Mits,
Jovan Ilievski,
Péter Paczolay,
Lado Chanturia,
María Elósegui,
Darian Pavli,
Ioannis Ktistakis,
Frédéric Krenc,
Mykola Gnatovskyy, *judecători*,
Pavel Simon, *judecător ad hoc*,

și Søren Prebensen, *grețier adjunct al Marii Camere*,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la 3 mai 2023,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 24203/16, îndreptată împotriva Republicii Cehe, prin care o societate comercială de drept ceh, Fu Quan s.r.o („societatea reclamantă”), a sesizat Curtea la 25 martie 2014, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. În fața Camerei, societatea reclamantă a fost reprezentată de J. Stránský și, ulterior, în fața Marii Camere, de D. Hlaváč, ambii avocați în Baroul din Praga și membri ai cabinetului de avocați Stránský & Partneři.

3. În fața Camerei, guvernul ceh („Guvernul”) a fost reprezentat de fostul agent guvernamental, domnul V.A. Schorm, și ulterior, în fața Marii Camere, de actualul agent guvernamental, domnul P. Konůpka, ambii din cadrul Ministerului Justiției.

4. Societatea reclamantă a susținut, în special, că a fost privată de dreptul de acces la o instanță din cauza unei interpretări formaliste și restrictive a dreptului intern de către instanțele naționale. În plus, aceasta a pretins că a suferit un prejudiciu cauzat, pe de o parte, de măsura de punere sub sechestru a bunurilor sale, dispusă în cadrul unui proces penal împotriva directorului său general și a asociatului său – care, în cele din urmă, au fost achitați – și,

pe de altă parte, de arestarea preventivă a acestora din urmă. Societatea reclamantă a invocat art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

5. Cererea a fost repartizată Secției întâi a Curții (art. 52 § 1 din Regulamentul Curții – „Regulamentul”). La 15 decembrie 2015, cererea a fost comunicată Guvernului. Părțile au făcut schimb de observații cu privire la admisibilitatea și fondul cererii.

6. La 17 martie 2022, o cameră a acestei secții, compusă din Krzysztof Wojtyczek, președinte, Armen Harutyunyan, Pauline Koskelo, Tim Eicke, Linos-Alexandre Sicilianos, Ksenija Turković, Aleš Pejchal, judecători, și Renata Degener, grefier de secție, a pronunțat o hotărâre. Camera a declarat, cu majoritate, cererea admisibilă, a constatat, cu cinci voturi la două, o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, și a decis că nu era necesar să examineze capătul de cerere formulat în temeiul art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție. La această hotărâre a fost anexat rezumatul opiniei separate comune a judecătorilor Koskelo și Eicke.

7. La 17 iunie 2022, Guvernul a solicitat trimiterea cauzei în fața Marii Camere, în temeiul art. 43 din Convenție. La 5 septembrie 2022, Colegiul Marii Camere a admis această cerere.

8. Compunerea Marii Camere a fost stabilită în conformitate cu dispozițiile art. 26 § 4 și 5 din Convenție și art. 24 din Regulament.

9. În urma abținerii doamnei Kateřina Šimáčková, judecător ales să reprezinte Republica Cehă (art. 28 § 3 din Regulament), președintele Marii Camere a decis să îl desemneze pe domnul Pavel Simon în calitate de judecător *ad hoc* în prezenta cauză și în cauza *Grosam împotriva Republicii Cehe*, nr. 19750/13 (art. 26 § 4 din Convenție și art. 71 § 1 și 29 § 1 din Regulament), în vederea examinării simultane a acestora (art. 71 § 1 și art. 42 § 2 din Regulament).

10. La 14 octombrie 2022, președintele, după ce a discutat cu părțile, a decis să nu organizeze o ședință publică în aceste cauze (art. 71 § 2 și 59 § 3 *in fine* din Regulament).

11. Atât societatea reclamantă, cât și Guvernul au depus observații scrise cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei. Niciuna dintre părți nu a răspuns observațiilor formulate de cealaltă parte.

12. De asemenea, au fost primite observații din partea guvernului sloven și a guvernului polonez, a căror intervenție în procedura scrisă a fost încuviințată de președintele Marii Camere (art. 36 § 2 din Convenție și art. 71 § 1 și art. 44 § 3 din Regulament). Părțile nu au răspuns la aceste observații (art. 71 § 1 și art. 44 § 6 din Regulament).

ÎN FAPT

13. Societatea reclamantă, Fu Quan s.r.o., este o societate cu răspundere limitată de drept ceh, cu sediul în Praga.

I. PROCESUL PENAL

14. La 25 aprilie 2005, cei doi asociați (*společník*) ai societății reclamante, dintre care unul era directorul general al acesteia (*jednatel*), au fost acuzați de evaziune fiscală. Aceștia au fost reținuți la 26 aprilie 2005 și, două zile mai târziu, au fost plasați în arest preventiv de Tribunalul Districtual Praga 2 (*obvodní soud*).

15. La 27 aprilie 2005, Parchetul municipal din Praga (*městské státní zastupitelství*), acționând în temeiul art. 347 alin. (1) din Codul de procedură penală („C. proc. pen.”, *infra*, pct. 57), a dispus sechestrul asupra bunurilor aparținând societății reclamante, printre care se numărau mărfuri (îmbrăcăminte) și un autovehicul cumpărat în baza unui contract de leasing. Parchetul le-a interzis asociaților învinuiți să dispună de bunurile puse sub sechestru, cu excepția cazului în care acest lucru era necesar pentru a preveni riscul producerii unor prejudicii iminente. Măsura sechestrului a fost instituită între 2 mai și 27 iunie 2005. Mărfurile au fost predate Agenției guvernamentale pentru probleme patrimoniale (*Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových* – „AGPP”), în cutii așezate pe paleți.

16. Potrivit unui raport întocmit la 15 august 2005 de către un expert mandatat de poliție, valoarea mărfurilor puse sub sechestru se ridica la 62 424 027 de coroane cehe (CZK) [adică 2 116 218 de euro (EUR)] la momentul respectiv. Raportul preciza că o serie de articole de îmbrăcăminte se deterioraseră din cauza depozitării lor prelungite, se decoloraseră și se demodaseră. Ulterior, în cadrul procesului penal împotriva asociaților societății reclamante, expertul a precizat că a efectuat o examinare fizică a tuturor mărfurilor în cauză și a constatat că „o mare parte dintre acestea erau de proastă calitate și deteriorate, cutiile (în care au fost depozitate) au fost roase de șoareci și multe dintre haine s-au decolorat și erau șifonate”.

17. Cei doi asociați ai societății reclamante, dintre care unul acționa în calitate de director general al societății, au contestat măsura punerii sub sechestru a bunurilor societății. Cu toate acestea, la 9 iunie 2005, acțiunile lor au fost respinse de Tribunalul Municipal Praga (*městský soud*), care le-a considerat nefondate. Pentru a hotărî astfel, Tribunalul Municipal Praga a constatat că unul dintre asociați nu avea legături familiale sau sociale în Republica Cehă, unde nu deținea niciun bun imobil, și că avea contacte regulate cu familia sa din China, iar celălalt asociat avea, de asemenea, legături strânse cu China și nici măcar nu deținea un permis de ședere valabil, eliberat de Republica Cehă. Instanța a concluzionat că legăturile pe care asociații inculpați le aveau cu China, ai cărei resortisanți erau, și infracțiunile de care erau acuzați sugerau că exista riscul ca aceștia să încerce să împiedice executarea unei eventuale hotărâri de confiscare, prin transferarea în această țară a bunurilor societății reclamante.

18. La 14 noiembrie 2005, poliția a restituit asociaților inculpați dispozitive electronice, carduri bancare și alte obiecte personale, considerând

că acestea nu erau necesare în scopul anchetei penale și procesului penal și că nu erau susceptibile de confiscare sau de punere sub sechestru. La 21 noiembrie 2005, vehiculul cumpărat în baza unui contract de leasing (*supra*, pct. 15) a fost restituit societății de leasing.

19. La 12 aprilie 2006, parchetul municipal i-a trimis în judecată pe cei doi asociați.

20. La 16 martie 2007, în cursul procesului lor, cei doi asociați au fost puși în libertate.

21. Prin două hotărâri pronunțate la 2 noiembrie 2006 și, respectiv, la 16 iulie 2007, Tribunalul Municipal Praga i-a declarat pe asociații societății reclamante vinovați de evaziune fiscală. Cu toate acestea, Curtea Superioară Praga (*vrchní soud*), pronunțându-se în calitate de instanță de recurs, a anulat aceste două hotărâri la 16 martie 2007 și, respectiv, la 25 ianuarie 2008, și a trimis cauza spre rejudecare instanței de fond.

22. Prin hotărârea din 2 mai 2008, Tribunalul Municipal Praga i-a condamnat pe inculpați, pentru a treia oară, pentru săvârșirea infracțiunilor de care erau acuzați.

23. Prin hotărârea din 27 februarie 2009, rămasă definitivă în aceeași zi, Curtea Superioară Praga i-a achitat pe inculpați, cu următoarea motivare:

„[...] veridicitatea faptelor pentru care sunt urmăriți penal inculpații nu a fost stabilită. Prin urmare, chiar dacă este foarte probabil ca faptele în cauză să fi fost săvârșite, nu este cert că împrejurările comiterii lor permit ca inculpaților să li se atribuie, împreună sau separat, comiterea unei anumite fapte, astfel încât nu se poate concluziona că aceștia au săvârșit aceste fapte în calitate de autori principali sau complici. Prin urmare, este imposibil să se stabilească săvârșirea, de către vreunul dintre inculpați, a unei fapte care constituie infracțiunea menționată în actul de inculpare, și anume evaziune fiscală legată de mărfurile puse sub sechestru și de fondurile transferate.”

II. RESTITUIREA BUNURILOR PUSE SUB SECHESTRU

24. La 9 iunie 2009, tribunalul municipal a solicitat parchetului municipal instrucțiuni cu privire la bunurile puse sub sechestru.

A. Fondurile puse sub sechestru

25. Prin încheierea din 9 septembrie 2009 a tribunalului municipal, fondurile puse sub sechestru în cadrul procesului penal au fost depuse într-un cont de garanție. Sesizată cu o acțiune introdusă de unul dintre asociații societății reclamante, Curtea Superioară a anulat această încheiere la 30 martie 2010 și a dispus trimiterea cauzei la reexaminare.

26. După reexaminarea cauzei, la 17 mai 2010, tribunalul municipal s-a pronunțat prin încheiere și a dispus restituirea fondurilor sechestrate societății reclamante.

B. Mărfurile puse sub sechestru

27. Între timp, prin scrisoarea din 13 august 2009, adresată tribunalului municipal, AGPP a solicitat informații cu privire la data la care urma să fie pronunțată o decizie prin care să fie dispusă ridicarea sechestrului aplicat asupra mărfurilor aparținând societății reclamante.

28. Prin scrisoarea din 9 septembrie 2009, tribunalul municipal i-a solicitat directorului general al societății reclamante, care precizase anterior că antrepozitul acesteia din urmă conținea și mărfuri ce aparțineau altor societăți, să identifice mărfurile societății sale în termen de paisprezece zile de la primirea scrisorii în cauză. Totuși, notificarea respectivă nu a fost transmisă destinatarului, acesta nefiind găsit la adresa indicată, întrucât societatea reclamantă își mutase sediul social.

29. La 22 septembrie 2009, directorul general al societății reclamante a declarat că toate mărfurile puse sub sechestru îi aparțineau.

30. Ulterior, dosarul cauzei a fost transmis Ministerului Justiției în scopul examinării cererilor de despăgubire introduse de societatea reclamantă (*infra*, pct. 36-49). La 1 iulie 2010, dosarul a fost comunicat tribunalului municipal.

31. La 22 iulie 2010, această instanță a dispus ca mărfurile puse sub sechestru să fie restituite societății reclamante, în conformitate cu art. 80 C. proc. pen. (*infra*, pct. 57). Încheierea a rămas definitivă la 17 august 2010.

32. La 6 septembrie 2010, mărfurile puse sub sechestru au făcut obiectul unei verificări în antrepozitul AGPP. Directorul general al societății reclamante și reprezentantul AGPP au convenit cu privire la faptul că restituirea mărfurilor urma să fie eșalonată pe mai multe zile, la datele indicate în prealabil reprezentantului AGPP de către directorul general. S-a convenit, de asemenea, ca, în cadrul procedurii de restituire, să fie întocmit un borderou, care va fi semnat zilnic de ambele părți și în care se va preciza numărul de paleți restituiți, pe care, ulterior, directorul general al societății reclamante va aplica sigilii și o ștampilă.

33. Mărfurile puse sub sechestru au fost restituite directorului general al societății reclamante în mod eșalonat, timp de șase zile, între 14 și 23 septembrie 2010. Astfel cum s-a convenit, restituirile au fost înregistrate în borderouri și au fost fotografiate. Potrivit Guvernului, aceste fotografii arată în mod clar că mărfurile erau depozitate în mod corespunzător, în cutii de carton ambalate în folie de plastic sau în pungi de plastic.

34. Sesizat cu o cerere în acest sens, directorul general al AGPP a adresat agentului guvernamental, la 19 februarie 2016, o scrisoare în care menționa, printre altele, următoarele:

„[Societatea reclamantă] [...] a contactat Agenția cu privire la [mărfurile] puse sub sechestru în urma deciziei pronunțate de Tribunalului Municipal Praga [...] la 22 iulie 2010 [...]. Atunci când [mărfurile] au fost restituite, societatea [reclamantă] nu a declarat că acestea erau deteriorate, confirmând, dimpotrivă, că acestea se aflau în stare bună și că nu suferiseră stricăciuni [...]. De altfel, Agenția consideră că este util să precizeze că unele dintre acestea erau contrafăcute.”

III. PROCEDURILE AFERENTE ACȚIUNILOR ÎN DESPĂGUBIRI

A. Cu privire la despăgubirea solicitată de directorul general al societății reclamante

35. La 13 decembrie 2010, directorul general al societății reclamante a formulat către Ministerul de Justiție o cerere de despăgubire pentru pierderea de venituri suferită, în temeiul Legii privind răspunderea statului (*infra*, pct. 59). La 26 mai 2011, acestuia i s-a acordat o despăgubire în cuantum de 116 960 CZK (adică 4 754 EUR la momentul respectiv) pentru cele șase sute nouăzeci de zile pe care le petrecuse în arest preventiv (170 CZK pe zi, în conformitate cu Legea privind răspunderea statului).

B. Cu privire la despăgubirea solicitată de societatea reclamantă

36. Între timp, la 27 ianuarie 2011, societatea reclamantă a formulat către Ministerul de Justiție o cerere de despăgubire în valoare de 63 294 609 CZK (adică 2 613 599 EUR) cu titlu de reparație pentru prejudiciul pe care pretindea că l-a suferit ca urmare a detenției directorului său general, care, în cele din urmă, fusese achitat. Aceasta și-a întemeiat cererea pe Legea privind răspunderea statului (*infra*, pct. 59-64), considerând că prejudiciul a cărui reparare o solicita fusese cauzat în exercitarea autorității publice. Singura dispoziție pe care s-a întemeiat societatea reclamantă a fost art. 14 din legea în cauză (*infra*, pct. 60).

37. Principala pretenție a cererii de despăgubire a societății reclamante (61 887 364 CZK, adică 2 555 490 EUR la momentul respectiv) corespundea deprecierei mărfurilor cauzată de depozitarea lor timp de cinci ani. Această sumă era echivalentă cu diferența dintre valoarea inițială a acestor mărfuri (62 424 027 CZK), care fusese stabilită de un expert (*supra*, pct. 16), și suma pe care a obținut-o din vânzarea unei părți din acestea (536 663 CZK). În susținerea acestei cereri, societatea reclamantă a precizat, printre altele, următoarele:

„Prin încheierea pronunțată de [...] Tribunalul Municipal Praga [...] la 22 iulie 2010, s-a dispus restituirea mărfurilor puse sub sechestru [...]. După recuperarea bunurilor astfel restituite, am descoperit că acestea erau într-o stare deplorabilă. Sechestrul a durat cinci ani! Este vorba despre articole de îmbrăcăminte, adică bunuri care se deteriorează considerabil atunci când sunt depozitate perioade lungi de timp. În plus, după cinci ani, hainele nu mai pot fi vândute ca urmare a schimbării tendințelor modei [indiferent de starea cu adevărat catastrofală (*katastrofální faktický stav*) în care se găsesc]. Am reușit să vindem o parte dintre ele, dar, având în vedere starea lor, la o fracțiune din prețul lor inițial.”

38. Cealaltă parte a despăgubirii solicitate de societatea reclamantă corespundea prejudiciului suferit în legătură cu echipamentele care au rămas la sediul său, după arestarea preventivă a directorului său general, și care au fost furate, întrucât poliția nu a asigurat paza acestora. Societatea reclamantă

a susținut, de asemenea, că arestarea directorului său general și sechestrul instituit asupra activelor sale financiare au împiedicat-o să își plătească facturile telefonice. Din acest motiv, împotriva sa a fost inițiată o procedură de executare silită și, în cele din urmă, a trebuit să plătească societății de telecomunicații dobânzi de întârziere, precum și cheltuielile de executare. În sfârșit, aceasta a precizat că nu a fost în măsură să își plătească ratele aferente contractului de leasing și, în consecință, i-au fost aplicate penalități contractuale și nu a putut să achiziționeze vehiculul în cauză.

39. La 26 mai 2011, ministerul a emis un aviz prin care a respins cererile societății reclamante. Pasajele relevante ale acestui aviz au următorul cuprins:

AVIZ

„[...]

Cu privire la acordarea de despăgubiri în urma unei decizii nelegale în temeiul [Legii privind răspunderea statului].

[...]

Având în vedere conținutul motivelor invocate de [societatea reclamantă], Ministerul Justiției consideră că este vorba despre o cerere întemeiată pe [Legea privind răspunderea statului], având ca obiect repararea unui prejudiciu cauzat în exercitarea autorității publice, ca urmare a unei hotărâri judecătorești sau a unui comportament ilicit al unei autorități publice [...]

Analiza cauzei

Potrivit [Legii privind răspunderea statului], condițiile necesare pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciile cauzate sunt următoarele:

1) existența unui fapt generator de răspundere (o decizie nelegală sau un comportament ilicit al autorităților publice);

2) producerea unui prejudiciu;

3) existența unei legături de cauzalitate între faptul generator de răspundere și producerea prejudiciului. Toate aceste condiții trebuie să fie îndeplinite în mod cumulativ pentru ca statul să fie considerat răspunzător pentru prejudiciul care îi este imputat și pentru a putea fi acordată o despăgubire.

În cadrul examinării cererii cu care a fost sesizat, ministerul a analizat toate condițiile pentru angajarea răspunderii statului. Constatând că, în cadrul procedurii în litigiu, a existat o decizie nelegală, acesta concluzionează că există un fapt generator de răspundere. În schimb, consideră că, în speță, nu sunt îndeplinite celelalte condiții necesare pentru angajarea răspunderii statului.

[...]

Ministerul [...] nu este responsabil pentru trecerea timpului. Pretinsa depreciere a mărfurilor nu a fost stabilită. Nu se menționează nicăieri faptul că aceste mărfuri nu ar fi putut să fie vândute la un preț mai mare după restituirea lor de către autoritățile publice sau că toate mărfurile ar fi putut să fie vândute la prețul indicat de societatea reclamantă în cauză, dacă directorul general al acesteia nu ar fi fost trimis în judecată. Prin urmare, trebuie să se constate că pretențiile societății reclamante sunt pur ipotetice și nefondate.”

40. Ministerul a respins, de asemenea, celelalte cereri de despăgubire formulate de societatea reclamantă (*supra*, pct. 38).

41. La 2 iunie 2011, societatea reclamantă a formulat o acțiune în răspundere civilă împotriva statului, în fața Tribunalului Districtual Praga 2, solicitând repararea prejudiciului pretins suferit ca urmare a detenției directorului său general și a asociatului său, care, în cele din urmă, au fost achitați. În acțiunea sa, aceasta s-a întemeiat, din nou, pe Legea privind răspunderea statului (*infra*, pct. 59-64) dar, de data aceasta, a invocat art. 15 alin. (2), art. 33 și art. 35 din legea în cauză (*infra*, pct. 61 și 63-64). Pasajele relevante din acțiunea în răspundere civilă (delictuală) formulată de societate au următorul cuprins:

I.

Cu privire la faptele care au dat naștere unui drept la repararea prejudiciului suferit

„[...] Ministerul Justiției nu a luat în considerare cererea de despăgubire formulată de [societatea reclamantă] pentru a obține repararea prejudiciului rezultat din încarcerarea directorului său general și a asociatului său, care a paralizat complet activitățile societății. Nu numai că asociații societății reclamante au fost privați de libertate, dar, în plus, a fost instituit un sechestrul asupra unei părți considerabile din stocul de mărfuri al societății reclamante, precum și asupra unor sume de bani importante care se aflau la sediul societății sau care au fost descoperite în timpul perchezițiilor efectuate la domiciliul persoanelor în cauză. Toate registrele contabile și alte documente necesare desfășurării activităților societății reclamante au făcut, de asemenea, obiectul sechestrului, iar aceasta a fost privată de toate resursele sale financiare. Deși nu a avut nicio vină, societatea reclamantă a trebuit să își înceteze *de facto* toate activitățile din cauza măsurilor luate de stat și, în consecință, a ajuns într-o situație financiară dificilă. [...]”

II.

Cu privire la respectarea termenului de prescripție a prezentei acțiuni

„[...] La 27 februarie 2009, Curtea Superioară Praga a pronunțat o hotărâre [...] de achitare a directorului general al societății reclamante. Această achitare are un caracter definitiv [...]. Prin urmare, termenul de prescripție a acțiunii în despăgubiri, stabilit la doi ani prin art. 33 din [Legea privind răspunderea statului], a început să curgă la 28 februarie 2009 și a expirat la 28 februarie 2011. Or, la 27 ianuarie 2011, societatea reclamantă a introdus cererea din prezenta cauză [...] la Ministerul Justiției [...], astfel încât, în conformitate cu art. 35 din [Legea privind răspunderea statului], termenul de prescripție a fost suspendat între 27 ianuarie 2011 și 26 mai 2011 (data emiterii deciziei de către Ministerul Justiției). Rezultă că societatea reclamantă a respectat termenul de prescripție aplicabil acțiunii în despăgubiri pe care a introdus-o în fața instanțelor [...]”

III.

Cu privire la prejudiciul material

„[...]”

2. Cu privire la despăgubirea solicitată pentru prejudiciul cauzat mărfurilor puse sub sechestru

„Prin încheierea din [...] 22 iulie 2010 [...], Tribunalul Municipal Praga a dispus restituirea mărfurilor. După recuperarea mărfurilor astfel restituite, societatea reclamantă a descoperit că acestea se aflau într-o stare deplorabilă. Sechestrul a durat cinci ani! Este vorba despre articole de îmbrăcăminte, adică bunuri care se deteriorează considerabil atunci când sunt depozitate perioade lungi de timp. În plus, după cinci ani, hainele nu mai pot fi vândute ca urmare a schimbării tendințelor modei [indiferent de starea cu adevărat catastrofală (*katastrofální faktický stav*) în care se găsesc].

Cu toate acestea, societatea reclamantă a reușit să vândă o parte din mărfurile sale, dar, având în vedere starea lor, la o fracțiune din prețul lor inițial [...]

Societatea reclamantă consideră că depozitarea timp de cinci ani a mărfurilor sale i-a cauzat un prejudiciu, al cărui quantum corespunde diferenței dintre valoarea lor inițială (62 424 027 CZK), astfel cum a fost stabilită în raportul de expertiză sus-menționat, și suma obținută de aceasta din vânzarea unei părți din bunuri (536 663 CZK), și anume 61 887 364 CZK (adică 62 424 027 CZK minus 536 663 CZK).

[...] Societatea reclamantă nu susține că ministerul este răspunzător pentru «trecerea timpului». [Aceasta] solicită despăgubiri pentru deteriorarea efectivă [...] a bunurilor puse sub sechestru, imputabilă acțiunii autorităților publice. [Aceasta] apreciază că este irelevant dacă bunurile ar fi putut să fie vândute la un preț mai ridicat și că este imposibil să se stabilească dacă ar fi putut să fie vândute rapid. [Aceasta] respinge concluzia potrivit căreia pretențiile sale sunt ipotetice. Astfel cum a precizat deja, mărfurile i-au fost restituite într-o stare deplorabilă, după ce au fost depozitate timp de cinci ani. Întrucât situația respectivă [...] rezultă dintr-o decizie a autorităților publice [în speță, a instanțelor penale], s-a stabilit legătura de cauzalitate cu prejudiciul cauzat [...]

3. Cu privire la despăgubirea solicitată pentru prejudiciul rezultat din furtul echipamentelor de birou și dispariția unor obiecte personale

„În perioada în care directorul general al societății reclamante s-a aflat în arest preventiv, bunurile care aparțineau acesteia și care se aflau la sediul său [...] au fost lăsate acolo [...] fără să fie luată nicio măsură de securitate sau de protecție. În timpul detenției persoanei în cauză, au dispărut următoarele echipamente [...]

IV.

Rezumatul cererilor de despăgubire

1) Costurile suportate ca urmare a neplății serviciilor de telecomunicații

„[...] societatea reclamantă solicită despăgubiri pentru prejudiciul sus-menționat, și anume costurile suportate ca urmare a neplății serviciilor de telecomunicații, în valoare de 23 245 CZK.”

2) Prejudiciul cauzat mărfurilor puse sub sechestru

„Având în vedere toate faptele expuse mai sus, societatea reclamantă consideră că a demonstrat că a suferit un prejudiciu ca urmare a exercitării autorității publice. În temeiul art. 15 alin. (2) din [Legea privind răspunderea statului], societatea reclamantă solicită despăgubiri pentru repararea prejudiciului rezultat ca urmare a deprecierei complete a mărfurilor (sale) puse sub sechestru, prejudiciu al cărui quantum – 61 887 364 CZK – corespunde diferenței dintre valoarea acestor bunuri, astfel cum a

HOTĂRÂREA FU QUAN S.R.O. ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

fost stabilită în raportul de expertiză, și veniturile obținute din vânzarea unei părți din acestea.”

3) Prejudiciul rezultat din pierderea echipamentelor de birou și a unor obiecte personale

„[...] societatea reclamantă solicită despăgubiri pentru prejudiciul rezultat din pierderea echipamentelor de birou care îi aparțineau și a unor obiecte personale, în valoare totală de 684 000 CZK.”

4) Prejudiciul rezultat ca urmare a neexecutării contractului de leasing aferent vehiculului

„[...] societatea reclamantă solicită despăgubiri pentru prejudiciul rezultat ca urmare a neexecutării contractului de leasing aferent unui [...] vehicul, care i-a cauzat un prejudiciu corespunzător valorii acestuia, și anume 700 000 CZK la momentul faptelor.”

42. La 13 decembrie 2011, societatea reclamantă a retras cererea de acordare a unor despăgubiri în cuantum de 2 782 682, 63 CZK (108 935 EUR la momentul respectiv), sumă corespunzătoare veniturilor obținute din vânzarea unei alte părți din mărfurile sale. Procedura referitoare la această parte a cererii societății reclamante s-a încheiat prin hotărârea (*usnesení*) din 28 decembrie 2011.

43. Prin hotărârea din 28 decembrie 2011, tribunalul districtual a respins acțiunea societății reclamante ca nefondată, cu motivarea că, în conformitate cu Legea privind răspunderea statului, doar părțile la o procedură care a condus la o decizie nelegală puteau să se prevaleze de dreptul la repararea prejudiciului cauzat de o astfel de hotărâre. Pasajele relevante din această hotărâre au următorul cuprins:

„Societatea reclamantă își întemeiază acțiunea pe faptul că directorul său general [...] și asociatul său [...] au fost trimiși în judecată [...] pentru evaziune fiscală [...]. Prin hotărârea din 28 aprilie 2005, Tribunalul Districtual Praga 2 [...] a dispus arestarea preventivă a directorului general al societății reclamante și a asociatului său [...] Directorul general și coinculpatul său au fost repuși în libertate prin hotărârea pronunțată de Curtea Superioară din Praga la 16 martie 2007 [...] Primul dintre ei a petrecut în arest preventiv șase sute nouăzeci de zile.

[...]

[...] instanța concluzionează [...] că acțiunea cu care a fost sesizat este nefondată. Stabilirea răspunderii juridice a statului pentru un prejudiciu cauzat în exercitarea autorității publice, ca urmare a unei hotărâri judecătorești sau a unui comportament ilicit al autorităților publice, presupune existența unei decizii nelegale sau a unui comportament ilicit al autorităților publice, a unui prejudiciu [suferit de] partea vătămată și a unei legături de cauzalitate între prejudiciu și comportamentul ilicit al autorităților publice sau decizia nelegală. În plus, instanța observă în speță că societatea reclamantă nu are calitate procesuală, întrucât este persoană juridică și, prin urmare, nu a fost parte la procesul penal sus-menționat îndreptat împotriva directorului său general și a asociatului său. Rezultă că nu este posibil ca societatea reclamantă să fi suferit un prejudiciu legat de procesul îndreptat împotriva directorului său general și a asociatului său. Acest principiu a fost stabilit de Curtea Supremă în hotărârea nr. 25 Cdo

HOTĂRÂREA FU QUAN S.R.O. ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

1956/2004, pronunțată la 15 decembrie 2005 [...], din care rezultă că o societate nu poate solicita [...] repararea unui prejudiciu cauzat ca urmare a unei decizii nelegale în cadrul unui proces penal îndreptat împotriva directorului său general. Faptul că hotărârea are ca obiect Legea nr. 58/1969 nu pune în discuție aplicabilitatea acestei hotărâri în cazul [Legii privind răspunderea statului], întrucât nu s-au modificat condițiile necesare de stabilire a calității procesuale a reclamantului. [...] Așadar, trebuie să se concluzioneze că nu există nicio legătură de cauzalitate între prejudiciul pe care societatea reclamantă pretinde că l-a suferit în calitate de persoană juridică și procesul penal îndreptat împotriva directorului său general și a asociatului său.”

44. Societatea reclamantă a declarat apel împotriva acestei hotărâri, pentru următoarele motive:

II.

„[...] [judecătoria] [...] nu a abordat [...] problema legăturii de cauzalitate dintre decizia nelegală și prejudiciul material suferit de societatea reclamantă [...]

În hotărârea atacată, respingerea acțiunii [...] a fost motivată de [...] lipsa calității procesuale a societății reclamante. Acest argument se întemeiază în principal pe art. 7 alin. (1) din [Legea privind răspunderea statului], care prevede că doar părțile la o procedură care a condus la pronunțarea unei decizii nelegale pot să se prevaleze de dreptul la repararea prejudiciului cauzat de o astfel de decizie. Totuși, în speță, părțile la procedură erau [cei doi] asociați ai societății reclamante, dintre care unul era directorul general unic al acesteia.

Societatea reclamantă consideră că această concluzie, deși s-a întemeiat pe hotărârea Curții Supreme din 15 decembrie 2005, la care aceasta face referire [...] – este eronată sau nelegală, în principal pentru că se bazează pe o interpretare excesiv de formalistă dată [Legii privind răspunderea statului] de către instanța în cauză. În speță, și societatea reclamantă a fost, într-un fel, plasată în detenție [...], având în vedere că, la acel moment, erau încarcerate toate persoanele fizice constitutive ale persoanei juridice – și anume cei doi asociați ai săi, dintre care unul era directorul său general. În aceste condiții, era imposibil ca societatea reclamantă să desfășoare vreo activitate comercială sau de altă natură.

Societatea reclamantă apreciază că această situație a constituit o încălcare a drepturilor și libertăților sale [...] consacrate la art. 11 din Carta Republicii Cehe a drepturilor și libertăților fundamentale („Carta”), care protejează dreptul de proprietate al persoanelor fizice și juridice, precum și la articolul 36 din Cartă, care garantează dreptul la un proces echitabil și protecția judiciară a drepturilor.

[...]

De asemenea, societatea reclamantă subliniază că protecția proprietății și a bunurilor are o dimensiune internațională și este garantată, printre altele, de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție [...], care are caracter obligatoriu pentru Republica Cehă [...]

Într-un alt context, dreptul la despăgubiri în caz de detenție nelegală este, de asemenea, garantat de articolul 9 pct. 5 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice [...], care prevede că *«[o]rice individ care a fost victima unei arestări sau detențiuni ilegale are drept la o reparație».*”

III.

„Această interpretare excesiv de formalistă – chiar restrictivă – [dată de tribunalul districtual] dispozițiilor relevante ale [Legii privind răspunderea statului] a avut ca efect privarea societății reclamante de orice protecție judiciară a drepturilor sale, întrucât hotărârea atacată i-a interzis *de facto* să introducă o acțiune în despăgubiri pentru un prejudiciu cauzat în exercitarea autorității publice, împiedicând-o astfel să obțină repararea „nedreptății” cauzate indirect asociaților săi. Societatea reclamantă consideră că modul în care judecătoria a interpretat normele de drept material în cauză contravine ideilor și principiilor ce reglementează funcționarea statului de drept [...]. Dacă extindem această logică în zona absurdului, este ușor de imaginat faptul că este posibil ca multe societăți comerciale (sau persoane juridice în general) să fie desființate de autoritățile publice pentru motivul de ordin tehnic potrivit căruia acestea nu au calitate procesuală pentru a introduce o acțiune în despăgubiri. În cazul punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva organului de conducere al unei societăți comerciale, aceasta nu este niciodată parte la procedură [...], ceea ce nu exclude în niciun fel posibilitatea ca acțiunea penală respectivă să îi cauzeze un prejudiciu.

În speță, caracterul inechitabil al acestei interpretări este agravat de faptul că societatea reclamantă a fost privată de toate resursele sale umane, printr-o intervenție brutală și neanunțată a poliției, ceea ce a împiedicat-o să își acopere cheltuielile curente. Ca urmare a acestei intervenții, ale cărei consecințe nu au fost apreciate, societatea reclamantă nu a putut să își plătească facturile telefonice și să efectueze plățile aferente contractului de leasing auto pentru vehiculele sale [...]. Fondurile sale au făcut obiectul unui sechestru și nicio măsură nu a fost autorizată, și cu atât mai puțin dispusă, pentru a preveni prejudiciul care s-a produs, în mod inevitabil, la scurt timp după aceea și care a rezultat direct din această intervenție. Prejudiciul cauzat societății reclamante și, în consecință, asociaților săi a rezultat dintr-o acțiune directă a autorităților publice. În urma unor măsuri de cercetare suplimentare, s-a constatat că această acțiune a fost [...] nelegală.

[...]

Statul este cel care, prin intervenția sa, a cauzat un prejudiciu societății reclamante. Aceasta din urmă, ai cărei asociați (de asemenea afectați de această intervenție) constituie singurele sale resurse umane, solicită repararea acestui prejudiciu. În hotărârea atacată s-a declarat că această cerere intră, din punct de vedere juridic, în domeniul de aplicare al [Legii privind răspunderea statului] și s-a dedus, printr-un raționament formalist, că societatea reclamantă care a suferit prejudiciul în cauză nu are calitate procesuală și că statul nu poate și nu ar trebui să fie considerat răspunzător pentru consecințele acestor abuzuri.

Prin formalismul său inadmisibil, această [concluzie] echivalează cu o încercare grosolană de a exonera autoritățile publice de orice răspundere în cadrul exercitării competențelor acestora. În aceste condiții, o astfel de abordare ar putea, de asemenea, să aducă atingere principiului legalității, consacrat la art. 2 pct. 2 din Cartă.”

45. Prin hotărârea din 15 mai 2012, tribunalul municipal a respins apelul declarat de societatea reclamantă și a confirmat hotărârea primei instanțe. Pasajele relevante din această hotărâre au următorul cuprins:

„Din faptele expuse în acțiune reiese că societatea reclamantă solicită repararea prejudiciului pe care pretinde că l-a suferit ca urmare a «arestării preventive a directorului său general și a asociatului său». [...] Aceasta pretinde că activitățile sale au fost paralizate complet și că a fost privată de disponibilitatea resurselor sale umane [ca urmare a] arestării preventive a directorului său general și a asociatului său. În plus,

HOTĂRÂREA FU QUAN S.R.O. ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

aceasta susține că acțiunea a fost introdusă în termenul prevăzut, făcând referire, în această privință, la art. 33 din [Legea privind răspunderea statului] și la hotărârea de achitare a directorului său general, pronunțată la 27 februarie 2009.

Societatea reclamantă a formulat în total [patru] cereri de despăgubire diferite, solicitând despăgubiri pentru: 1) costurile suportate din cauza neplății serviciilor de telecomunicații, ca urmare a arestării preventive a directorului său general (23 245 CZK), 2) deprecierea mărfurilor puse sub sechestru în cadrul procesului penal (inițial 61 887 364 CZK, apoi 59 104 681,37 CZK, după reducerea parțială), 3) furtul unor echipamente de birou și sustragerea unor obiecte personale, care au avut loc în urma arestării preventive a directorului său general (684 000 CZK), 4) neexecutarea contractului de leasing aferent unui vehicul, ca urmare a plasării în arest preventiv a directorului său general [...]

Având în vedere faptele astfel expuse [...] pretențiile societății reclamante trebuie să fie considerate - din punct de vedere legal - (astfel cum a apreciat aceasta, referindu-se la art. 33 din Legea privind răspunderea statului) ca fiind o acțiune în repararea unui prejudiciu cauzat de o măsură de arestare preventivă sau, mai precis, de o decizie nelegală [...]. Art. 9 alin. (1) din Legea privind răspunderea statului prevede că [...] persoanele care au făcut obiectul unei măsuri de arestare preventivă au dreptul de a obține repararea prejudiciului [rezultat]. [Această] dispoziție precizează că persoanele [...] care au dreptul la [o despăgubire] sunt cele care au fost plasate în detenție [...], [ceea ce se poate întâmpla doar] în cazul persoanelor fizice. Dispoziția respectivă nu este susceptibilă de nicio altă interpretare în ceea ce privește titularul dreptului la reparatii. Desigur, o societate comercială ai cărei doi asociați – dintre care unul acționa în calitate de director general – au fost plasați [...] în detenție nu poate fi considerată o persoană care a suferit un prejudiciu cauzat de [...] această detenție, chiar dacă nu există niciun alt asociat. Prin urmare, trebuie să se concluzioneze că, atunci când arestarea preventivă [...] a unei anumite persoane este invocată ca fiind cauza (faptul generator) unui prejudiciu, [această persoană] este titularul unic și exclusiv al dreptului la acțiune, garantat de art. 9 din Legea privind răspunderea statului.

Deși societatea reclamantă nu susține [...] că prejudiciul pe care pretinde că l-a suferit rezultă din procesul penal nelegal [...] împotriva directorului său general și a asociatului său, cererea acesteia [...] poate fi analizată și din [...] această perspectivă. Conform practicii judiciare, încetarea procesului penal sau achitarea (precum în speță) produce aceleași efecte ca și anularea unei decizii nelegale în temeiul art. 8 alin. (1) din Legea privind răspunderea statului. Persoana care are calitate procesuală pentru [a introduce] o astfel de acțiune este «parte la procedura» care a condus la decizia nelegală. În speță, este cert faptul că inculparea (decizia nelegală) și achitarea (hotărârea de anulare a deciziei nelegale) aveau ca obiect persoane fizice – și anume directorul general al societății reclamante și asociatul său – care au fost părți la procesul penal. În calitate sa de persoană juridică, societatea reclamantă nu poate fi considerată ca fiind parte la procesul penal întrucât față de aceasta nu s-a pus în mișcare acțiunea penală. Chiar dacă persoanele inculpate erau unicul director general al societății și asociatul lui, societatea comercială respectivă nu poate fi considerată parte la procedură. Este un lucru normal, și nu excepțional, ca o persoană care face obiectul unui proces penal să trăiască într-o comunitate organizată și să mențină numeroase relații familiale, profesionale, comerciale sau sociale cu terți. Așadar, o persoană fizică poate fi membră a mai multor persoane juridice sau unul dintre angajații săi, ori reprezentantul său legal, și poate avea, în cadrul acestora, o influență absolut excepțională, unică sau de neînlocuit. Într-un astfel de caz, inițierea unui proces penal împotriva acestei persoane va avea în mod cert repercusiuni considerabile asupra activităților persoanelor juridice în cauză. Totuși, acest lucru nu schimbă cu nimic faptul că, în temeiul Legii privind răspunderea statului,

HOTĂRÂREA FU QUAN S.R.O. ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

persoanele lezate de o decizie nelegală de inculpare sunt cele față de care s-a pus în mișcare acțiunea penală și că, în speță, acestea sunt directorul general al societății reclamante și asociatul său. În hotărârea sa nr. 25 Cdo 1956/2004, pe care s-a bazat prima instanță în mod întemeiat pentru a-și justifica hotărârea, Curtea Supremă se pronunțase deja cu privire la o problemă similară.

În ceea ce privește cererea de reparare a prejudiciului pe care pretinde că l-a suferit societatea reclamantă, «ca urmare a depozitării timp de cinci ani» a mărfurilor puse sub sechestru în cadrul procesului penal, trebuie să se constate, de asemenea, că nu doar că societatea reclamantă nu are calitate procesuală [...], dar și că nu există nicio legătură de cauzalitate între, pe de o parte, deciziile nelegale de arestare preventivă și de inculpare a directorului său general și a asociatului său și, pe de altă parte, prejudiciul care ar fi rezultat din «depozitarea timp de cinci ani a mărfurilor». În afară de afirmația sa de ordin general, potrivit căreia prejudiciul invocat ar avea ca fapt generator arestarea preventivă a directorului său general și a asociatului său, precum și punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva acestora, societatea reclamantă nu formulează niciun alt motiv referitor la cauza acestui prejudiciu.

Faptul că aceste mărfuri au făcut obiectul unui sechestru [...] și apoi au fost restituite directorului general al societății reclamante nu permite să se deducă *ipso facto* că statul este răspunzător [...] pentru deprecierea acestora, ca urmare a trecerii timpului. Nici simplul fapt că procedura s-a finalizat printr-o soluție de achitare nu permite să se ajungă la concluzia că toate actele procedurale efectuate în cursul acestei proceduri (în special măsura de punere sub sechestru a mărfurilor și restituirea acestora directorului general) constituie decizii nelegale sau comportamente ilicite ale autorităților publice (în plus, nici societatea reclamantă nu pretinde acest lucru).

Având în vedere cele de mai sus, curtea de apel aprobă concluzia la care a ajuns prima instanță cu privire la lipsa calității procesuale a societății reclamante. Această lipsă a calității procesuale rezultă, de asemenea, astfel cum a hotărât în mod întemeiat prima instanță, din lipsa unei legături de cauzalitate între prejudiciul pretins de societatea reclamantă și punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva directorului său general (și a asociatului său).”

46. În continuare, societatea reclamantă a formulat un recurs în casație (*dovolání*) în fața Curții Supreme, reiterând identic motivele pe care le invocase deja în apel (*supra*, pct. 44).

47. Prin decizia din 15 noiembrie 2012, Curtea Supremă a declarat inadmisibil recursul societății reclamante, în special pentru următoarele motive:

„În cazul în care un proces penal împotriva unei persoane nu conduce la [...] o [condamnare], cererile de despăgubire pentru un prejudiciu legat de procesul respectiv trebuie să fie examinate în lumina dispoziției referitoare la repararea prejudiciilor cauzate prin decizii nelegale [...]. Art. 7 din Legea privind răspunderea statului [...] prevede că doar o parte la o procedura care a dat naștere unei decizii nelegale are dreptul la despăgubiri [...]. Potrivit unei jurisprudențe constante, o societate comercială nu poate solicita repararea unui prejudiciu cauzat de o decizie nelegală atunci când [acesta] este cauzat de un proces penal împotriva directorului său general [...]

Concluzia instanței de apel - potrivit căreia societatea reclamantă nu are calitate procesuală într-o acțiune îndreptată împotriva statului, având ca obiect repararea prejudiciului cauzat de detenția directorului general al societății și a asociatului său sau de punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva acestora - este așadar conformă cu jurisprudența constantă a Curții Supreme, de la care aceasta nu vede niciun motiv să se

îndepărteze în prezenta cauză. În ceea ce privește afirmația recurentei, potrivit căreia instanța de apel a comis o eroare de drept prin faptul că a dat Legii privind răspunderea statului o interpretare excesiv de formalistă, trebuie subliniat faptul că, în Carta drepturilor și libertăților fundamentale („Carta”), nu este consacrat în mod direct un drept la repararea prejudiciilor cauzate de o decizie nelegală sau de un comportament ilicit al autorităților publice. Art. 36 pct. 3 și 4 din Cartă stabilește condițiile și procedurile aferente pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciile în cauză și procedurile aferente în seama legii, în speță [...] Legea privind răspunderea statului. În această privință, Curtea Constituțională a precizat deja că art. 36 pct. 3 din Cartă recunoaște dreptul la repararea prejudiciilor cauzate de o decizie nelegală a unei instanțe, a unui alt organ al statului sau a unei autorități administrative, sau de un comportament ilicit al unei autorități publice, numai dacă sunt îndeplinite condițiile generale prevăzute de lege, în special calitatea procesuală – în sensul art. 7 alin. (1) din Legea privind răspunderea statului și, prin urmare, al art. 9 alin. (1) din [această lege] – a părții care pretinde că a fost lezată (a se vedea, de exemplu, hotărârea nr. I. ÚS 216/07, pronunțată la 29 iulie 2008 de Curtea Constituțională). Prin urmare, trebuie să se concluzioneze că o interpretare a Legii privind răspunderea statului pentru prejudiciile cauzate prin decizii nelegale, care respectă cerința legală privind calitatea procesuală [...] a părții care pretinde că a fost lezată, este conformă cu dreptul constituțional al Republicii Cehe.”

48. La 16 ianuarie 2013, societatea reclamantă a formulat o plângere constituțională (*ústavní stížnost*), susținând că i-au fost încălcate dreptul la un proces echitabil și dreptul la respectarea bunurilor sale. În acțiunea sa, aceasta a reiterat motivele invocate în apel și în recursul în casație (*supra*, pct. 44 și 46).

49. Prin decizia I. ÚS 267/13 din 26 septembrie 2013, Curtea Constituțională (*Ústavní soud*) a declarat plângerea constituțională inadmisibilă, ca vădit nefondată, hotărând că instanțele inferioare au răspuns în mod corespunzător la motivele invocate de societatea reclamantă, iar concluziile acestora nu erau arbitrare. Părțile relevante ale acestei hotărâri au următorul cuprins:

„În cadrul procedurii în discuție, societatea reclamantă a solicitat repararea prejudiciului invocând [Legea privind răspunderea statului] și susținând că prejudiciul în cauză a rezultat dintr-un comportament ilicit al autorităților publice și, mai precis, din măsura arestării preventive a directorului său general unic [...] și a asociatului său.

[...]

Din cele de mai sus rezultă clar faptul că, în plângerea sa constituțională, societatea reclamantă invocă motive pe care instanțele de drept comun le-au examinat în detaliu și la care au răspuns în mod corespunzător. Curtea Constituțională consideră că respectivele concluzii la care au ajuns instanțele de drept comun nu sunt arbitrare. Prezenta cauză a fost examinată de Curtea Supremă și din perspectiva dreptului constituțional, făcând referire în mod întemeiat la hotărârea sa nr. I. ÚS 216/07 [...], care este pe deplin aplicabilă în speță.

Având în vedere cele de mai sus, Curtea Constituțională [concluzionează] că prezenta plângere constituțională este vădit nefondată din perspectiva dreptului constituțional [...].”

IV. CEREREA INTRODUSĂ DE SOCIETATEA RECLAMANTĂ ÎN FAȚA CURȚII

50. La 25 martie 2014, societatea reclamantă a introdus în fața Curții o cerere în cadrul căreia a formulat capete de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție, precum și pe art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

51. În partea din formularul său de cerere consacrată expunerii situației de fapt, societatea reclamantă a afirmat că mărfurile sale, care au rămas sub sechestru timp de cinci ani, s-au deteriorat și i-au fost restituite într-o stare proastă. Aceasta a susținut, de asemenea, că echipamentele care au rămas la sediul său au fost furate după arestarea directorului său general, întrucât poliția nu a asigurat protecția acestora. În plus, a susținut că detenția directorului său general și sechestrul instituit asupra activelor sale financiare au împiedicat-o să își plătească facturile de telecomunicații, că, din acest motiv, împotriva sa a fost inițiată o procedură de executare silită, precum și că, în cele din urmă, a trebuit să plătească, în plus față de suma datorată, dobânzi de întârziere și cheltuielile de judecată ocazionate de procedura în cauză. În sfârșit, aceasta a pretins, pentru aceleași motive, că, aflată în imposibilitatea de a plăti ratele aferente unui contract de leasing auto (*supra*, pct. 15), i-au fost impuse penalități contractuale și nu a fost în măsură să achiziționeze vehiculul care făcea obiectul contractului de leasing.

52. În această parte a formularului său de cerere, societatea reclamantă a reiterat, de asemenea, în mod explicit sau în esență, motivele pe care le-a invocat mai întâi în acțiunea sa civilă și în apelul său, introduse în fața autorităților interne (*supra*, pct. 41 și 44), și apoi în recursul său în casație și în plângerea sa constituțională (*supra*, pct. 46 și 48).

53. Întrucât obiectul plângerii formulate de societatea reclamantă în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 a dat naștere unor controverse în fața Curții (*infra*, pct. 126-149), aceasta consideră util să reproducă următoarele extrase din formularul de cerere al societății reclamante.

54. În partea din formularul său de cerere în care sunt expuse pretensele încălcări ale Convenției și/sau ale protocoalelor sale și motivele pe care s-a întemeiat, societatea reclamantă și-a susținut alegațiile privind încălcarea art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție prin următoarele argumente:

„Această interpretare excesiv de formalistă – sau chiar restrictivă – dată (de toate instanțele judecătorești) dispozițiilor relevante din dreptul intern a avut ca efect privarea *de facto* a societății reclamante de orice protecție judiciară a drepturilor sale. În fapt, decizia instanței [i-a interzis] societății reclamante [să introducă] o acțiune în despăgubiri pentru un prejudiciu cauzat în exercitarea autorității publice, împiedicând-o astfel să obțină repararea «nedreptății» cauzate indirect asociaților săi.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât astfel și a constatat încălcarea drepturilor sus-menționate garantate de Convenție, în special în hotărârea *Tendam împotriva Spaniei* (cererea nr. 25720/05), declarând, la pct. 51 din această hotărâre, că «art. 1 din Protocolul nr. 1 nu consacră dreptul unei persoane achitate de a obține despăgubiri pentru orice prejudiciu rezultat din măsura de punere sub sechestru a

HOTĂRÂREA FU QUAN S.R.O. ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

bunurilor sale, dispusă în faza de cercetare din cadrul unui proces penal. Cu toate acestea, atunci când autoritățile judiciare sau de urmărire penală instituie măsura sechestrului asupra unor bunuri, acestea trebuie să adopte măsurile rezonabile necesare pentru păstrarea lor, inclusiv prin întocmirea unui inventar al bunurilor și al stării lor la momentul instituirii sechestrului și la momentul restituirii lor proprietarului achitat. În plus, legislația internă trebuie să prevadă posibilitatea de a iniția o procedură împotriva statului pentru a obține despăgubiri pentru prejudiciile rezultate ca urmare a neîndeplinirii obligației de a păstra aceste bunuri într-o stare relativ bună (a se vedea *Karamitrov și alții împotriva Bulgariei*, pct. 77, în care se face referire la art. 13 din Convenție, și *Novikov împotriva Rusiei*, pct. 46). De asemenea, această procedură trebuie [...] să îi permită proprietarului achitat să își apere cauza». La pct. 55 din această hotărâre, Curtea a declarat că instanțele interne care au examinat plângerea reclamantului nu au ținut seama de răspunderea autorităților judiciare în cauză și nici nu i-au permis reclamantului să obțină repararea prejudiciilor rezultate ca urmare a neîndeplinirii obligației de a asigura păstrarea adecvată a bunurilor puse sub sechestru.

Curtea [a ajuns] la aceleași concluzii în alte hotărâri anterioare, în special în hotărârea în cauza *Karamitrov și alții împotriva Bulgariei* (cererea nr. 53321/99), similară din punct de vedere al faptelor, în care a constatat că au fost încălcate toate drepturile invocate în cerere (cele întemeiate pe art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție și pe art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție).”

55. În această parte a formularului său de cerere, societatea reclamantă a invocat, în susținerea capetelor sale de cerere privind încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1, următoarele motive:

„Ca urmare a intervenției autorităților cehe, descrisă mai sus, activitățile societății reclamante au fost paralizate complet timp de aproape cinci ani și aceasta fost privată (nelegal) de bunurile sale și a avut de suferit în urma unui proces penal nelegal împotriva directorului său și a asociatului său, care [din cauza detenției lor], nu au putut să ia nicio măsură și nici să întreprindă vreun demers [...] pentru a preveni sau a atenua în mod eficient prejudiciul suferit de societatea reclamantă. Pentru informații suplimentare, a se vedea hotărârea *Tendam împotriva Spaniei* (citată anterior), în care Curtea a constatat, printre altele, o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Curtea europeană a fost chemată să se pronunțe asupra unei situații similare în cauza *Novikov împotriva Rusiei* (cererea nr. 35989/02), în care a constatat că fapte foarte asemănătoare au condus la o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Nu în ultimul rând, este necesar să fie menționată cauza *Karamitrov și alții împotriva Bulgariei* (cererea nr. 53321/99), care a avut ca obiect fapte similare celor în discuție în speță și în care Curtea a constatat că au fost încălcate toate drepturile invocate de reclamant (cele garantate de art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție și de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție).”

CADRUL JURIDIC RELEVANT

I. CARTA DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE A REPUBLICII CEHE

56. Articolul 36 din Cartă se citește astfel:

Articolul 36

„1. Orice persoană își poate apăra drepturile, în condițiile stabilite de procedura aplicabilă, în fața unei instanțe independente și imparțiale sau, în anumite cazuri, în fața unui alt organ.

2. Cu excepția cazului în care legea prevede altfel, orice persoană care se consideră victimă a unei încălcări a drepturilor sale, ca urmare a unei decizii a unui organ al administrației publice, poate solicita instanțelor să verifice legalitatea acesteia din urmă. Cu toate acestea, controlul judiciar al deciziilor referitoare la drepturile și libertățile fundamentale enumerate în prezenta Cartă nu poate fi exclus din competența instanțelor.

3. Orice persoană are dreptul la repararea prejudiciului cauzat de o decizie nelegală a unei instanțe judecătorești, a unui alt organ al statului sau a unei autorități administrative, ori prin comportamentul ilicit al unei autorități publice.

4. Legea stabilește condițiile și procedura de exercitare a drepturilor sus-menționate.”

II. LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

A. Codul de procedură penală

57. Pasajele relevante din Codul de procedură penală (Legea nr. 141/1961), astfel cum era în vigoare la momentul faptelor, se citesc astfel:

Articolul 48

„1. Măsura sechestrului trebuie să fie ridicată de către instanțe – sau, în cazul procedurii preliminare, de către parchet – în cazul în care:

- a) motivul pentru care a fost [dispusă] a devenit caduc;
- b) procesul penal a încetat sau a condus la o soluție de achitare;
- c) au trecut patru luni de la data la care hotărârea de condamnare a inculpatului a devenit definitivă sau de la intrarea în vigoare a deciziei de trimitere a cauzei în fața unei alte instanțe.

2. Măsura sechestrului trebuie să fie redusă atunci când aceasta nu mai este necesară în aceeași măsură.

3. La cererea inculpatului, instanțele – sau, în cazul procedurii preliminare, parchetul – pot să dispună executarea unui act referitor la bunurile puse sub sechestru.

4. Inculpatul poate solicita în orice moment reducerea garanției îndestulătoare sau ridicarea măsurii sechestrului. Instanțele sau parchetul trebuie să informeze cu privire la acest lucru partea lezată a cărei creanță este garantată prin sechestrul respectiv. În cazul în care cererea este respinsă și dacă nu a fost invocat niciun motiv nou, inculpatul își poate reitera cererea abia după un termen de [treizeci] de zile de la intrarea în vigoare a deciziei de respingere a cererii.”

Articolul 78 alin. (1)

„Orice persoană care deține un obiect important în scopul desfășurării unui proces penal trebuie să îl prezinte instanței, parchetului sau poliției, la cererea acestor autorități. Aceasta trebuie să predea obiectul respectiv autorităților, dacă este necesară păstrarea

HOTĂRÂREA FU QUAN S.R.O. ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

într-un loc sigur în scopul desfășurării procesului penal. Cererea trebuie să informeze persoana în cauză cu privire la faptul că refuzul de a respecta aceste dispoziții poate conduce la punerea sub sechestru a obiectului în cauză și la alte consecințe (art. 66).”

Articolul 79 alin. (1)

„În cazul în care o persoană care deține un obiect important în scopul desfășurării unui proces penal refuză să îl predea, în pofida unei cereri în acest sens, [obiectul în cauză] poate fi pus sub sechestru printr-o încheiere a președintelui unei instanțe sau, în cazul procedurii preliminare, prin ordonanță a parchetului sau a poliției, fiind necesară autorizarea acesteia din urmă în prealabil de parchet.”

Articolul 80 alin. (1)

„În cazul în care un obiect predat în temeiul art. 78 sau pus sub sechestru în temeiul art. 79 nu mai este necesar în scopul desfășurării unui proces penal și se apreciază că nu este necesar să fie confiscat sau pus sub sechestru, acesta trebuie restituit persoanei care l-a predat sau de la care a fost pus sub sechestru [...]”

Articolul 147 alin. (1)

„O autoritate superioară chemată să soluționeze o contestație trebuie să verifice:

- a) legalitatea deciziei atacate [...];
- b) procedura care a condus la decizia atacată.”

Articolul 347

„1. Instanțele – sau, în cazul procedurii preliminare, parchetul – pot să dispună punerea sub sechestru a bunurilor inculpatului sau învinuitului, în cazul în care, având în vedere natura și gravitatea infracțiunii de săvârșirea căreia este acuzat, precum și situația persoanei în cauză, poate fi anticipată pronunțarea unei decizii de confiscare a bunurilor în cauză și există temeri ca executarea deciziei respective să fie împiedicată sau îngreunată [...]

2. Deciziile de punere sub sechestru sunt susceptibile de recurs.”

Articolul 349¹

„1. [Instanțele] – sau, în cazul procedurii preliminare, parchetul – pot să dispună reducerea garanției îndestulătoare sau ridicarea măsurii sechestrului, în cazul în care motivele pentru care au fost sechestrate bunurile, sau o parte din ele, au încetat să existe sau măsura sechestrului nu mai este necesară la aceeași dimensiune.

[...]

3. Odată ce decizia de punere sub sechestru a rămas definitivă, inculpatul sau învinuitul poate solicita în orice moment ridicarea măsurii sechestrului sau reducerea garanției îndestulătoare. Instanța – sau, în cazul procedurii preliminare, parchetul – se pronunță asupra cererii fără întârziere. În cazul în care cererea este respinsă și dacă nu a fost invocat niciun motiv nou, inculpatul sau învinuitul își poate reitera cererea abia după [treizeci] de zile de la rămânerea definitivă a deciziei de respingere a cererii.

¹ Dispoziție introdusă în Codul de procedură penală prin Legea nr. 86/2015, intrată în vigoare la 1 iunie 2015.

[...]”

B. Legea nr. 279/2003 privind punerea sub sechestru a bunurilor și obiectelor în cadrul procesului penal

58. Art. 10 alin. (1) din legea sus-menționată prevede că administratorii sunt obligați să acționeze în conformitate cu legea pentru a preveni deprecierea sau reducerea valorii bunurilor care fac obiectul unui sechestru. Art. 10 alin. (2) obligă administratorii să asigure păstrarea corespunzătoare a bunurilor mobile predate de inculpați sau sechestrate de la aceștia și să le protejeze de orice depreciere, prevenind în special deteriorarea, distrugerea, pierderea, furtul sau folosirea necorespunzătoare a acestora. De asemenea, administratorii au obligația să ia măsurile necesare pentru a asigura păstrarea valorii obiectelor puse sub sechestru.

C. Legea privind răspunderea statului

59. Părțile relevante ale Legii privind răspunderea statului (Legea nr. 82/1998) au următorul cuprins:

Articolul 5

„Statul răspunde, în condițiile prevăzute de prezenta lege, pentru prejudiciile cauzate prin:

- a) decizii nelegale emise sau pronunțate în cadrul unor procese civile sau administrative, al unor proceduri care intră sub incidența Codului de procedură al instanțelor administrative sau al unor procese penale;
- b) comportamente ilicite ale autorităților publice.”

Articolul 7 alin. (1)

„Orice parte la o procedură care a condus la o decizie nelegală poate solicita repararea prejudiciilor cauzate de această decizie.”

Articolul 8 alin. (1)

„Cu excepția cazului în care [prezenta lege] prevede altfel, doar prejudiciile cauzate de o decizie nelegală, anulată sau infirmată din motive de nelegalitate, pot da naștere la despăgubiri [...]”

Articolul 9 alin. (1)

„Orice persoană care a fost plasată în arest preventiv și a suferit un prejudiciu ca urmare a deciziei de [...] arestare preventivă poate solicita repararea acestui prejudiciu în caz de achitare, de încetare a procesului penal sau de trimitere a cauzei în fața altei autorități.”

Articolul 13

„1. Statul răspunde pentru prejudiciile cauzate de un comportament ilicit al autorităților publice. Neadoptarea de către o autoritate publică a unei măsuri sau neemiterea unei decizii în termenele prevăzute constituie un comportament ilicit. În cazul în care nu este prevăzut niciun termen pentru adoptarea unei măsuri sau emiterea unei decizii, neadoptarea măsurii sau neemiterea deciziei respective de către o autoritate publică într-un termen rezonabil constituie un comportament ilicit.

2. Orice persoană care a suferit un prejudiciu cauzat de un comportament ilicit al unei autorități publice are dreptul la despăgubiri.”

60. Art. 14 și 15 din lege impun părții lezate obligația de a iniția o procedură prealabilă înainte de a introduce o acțiune civilă în fața unei instanțe. Acest lucru este valabil în special în cazul cererilor de despăgubire, care trebuie introduse în fața autorității publice competente menționate la art. 6 din lege, și anume Ministerului Justiției, în cazul în care prejudiciul s-a produs în cadrul unui proces civil sau penal.

61. Art. 15 alin. (2) prevede că partea lezată poate solicita despăgubiri în fața unei instanțe numai în cazul în care cererea sa nu a fost admisă în totalitate în termen de șase luni de la data introducerii acesteia în fața autorității publice competente.

62. Art. 32 alin. (1) prevede că respectivele creanțe prevăzute de lege reprezentând dreptul la despăgubiri se prescriu în termen de trei ani de la data la care partea lezată a luat cunoștință de prejudiciul în cauză și de persoana răspunzătoare pentru acesta. În cazul în care exercitarea dreptului la repararea unui prejudiciu se întemeiază pe anularea unei decizii, termenul de prescripție începe să curgă de la data comunicării (notificării) deciziei de anulare.

63. Art. 33 prevede că creanțele reprezentând dreptul la despăgubiri pentru un prejudiciu cauzat de o măsură de arestare preventivă, de o condamnare sau de o măsură asiguratorie se prescriu în termen de doi ani de la data rămânării definitive a deciziei de achitare, de încetare a procesului penal, de anulare, de trimitere a cauzei în fața altei autorități sau de reducere a pedepsei pronunțate.

64. Art. 35 din lege prevede că termenele de prescripție încep să curgă după încheierea procedurii prealabile (*supra*, pct. 60).

D. Codul de procedură civilă

65. Art. 79 alin. (1) din Codul de procedură civilă (Legea nr. 99/1963) prevede că cererea introductivă de instanță trebuie să conțină, printre altele, o expunere a faptelor relevante (decisive), a probelor pe care se întemeiază reclamantul și reparația solicitată.

66. Art. 118b din același cod impune părților la procedură să prezinte faptele relevante și probele care le susțin înainte de orice fază a procedurii sau în termenul stabilit de instanță pentru completarea faptelor relevante, pentru prezentarea de probe sau pentru îndeplinirea altor obligații procedurale. Instanța poate lua în considerare faptele și probele comunicate

ulterior doar dacă acestea sunt menite să conteste elementele de probă deja prezentate, în cazul în care au fost descoperite după faza relevantă a procedurii, dacă tardiva lor comunicare nu este imputabilă părții în cauză sau dacă instanța însăși a solicitat comunicarea acestora.

67. Art. 153 se citește astfel:

„1) Instanța se pronunță asupra cauzei în lumina faptelor a căror realitate a fost stabilită.

2) Instanța se poate pronunța în afara sferei pretențiilor părților și poate să acorde altceva sau mai mult decât ceea ce s-a cerut în cazul în care procedura în cadrul căreia este sesizată ar fi putut fi inițiată chiar și în absența unei acțiuni sau dacă legea prevede o anumită modalitate de soluționare a relațiilor dintre părți.”

III. PRACTICA RELEVANTĂ

A. Jurisprudența Curții Supreme

1. *Jurisprudența referitoare la Legea privind răspunderea statului*

68. Curtea Supremă a statuat, în mai multe decizii (în special Deciziile nr. 25 Cdo 1956/2004, 30 Cdo 2767/2013 și 30 Cdo 4086/2015, pronunțate la 15 decembrie 2005, la 26 august 2014 și, respectiv, la 8 martie 2016), că un reclamant din cadrul unei acțiuni în despăgubiri îndreptate împotriva statului, având ca obiect repararea unui prejudiciu cauzat de o decizie nelegală, nu avea calitate procesuală dacă nu a fost parte la procedura care a condus la decizia în cauză. Prima dintre aceste decizii a avut ca obiect o cauză în care o societate pretindea că era victima unui prejudiciu cauzat de o decizie pronunțată în cadrul unui proces penal împotriva directorului său general.

69. În hotărârea nr. 25 Cdo 356/2003 din 26 mai 2004, Curtea Supremă s-a exprimat astfel:

„Imposibilitatea în care se află o autoritate publică în a-i restitui unui inculpat obiectele asupra cărora s-a instituit sechestrul în cadrul unui proces penal, pentru motivul că acestea au fost distruse în timpul depozitării lor [...], constituie un comportament ilicit din partea acestei autorități.”

70. În hotărârea nr. 25 Cdo 2809/2006 din 19 februarie 2009, Curtea Supremă s-a pronunțat astfel:

„Persoana care a suferit un prejudiciu cauzat, la un moment dat, de un comportament ilicit al autorităților publice se poate prevala de dreptul la repararea prejudiciului respectiv, indiferent dacă a fost sau nu parte la procedură.”

71. În decizia nr. 25 Cdo nr. 1627/2008 din 21 octombrie 2010, Curtea Supremă a calificat drept comportament ilicit neîndeplinirea de către autoritățile publice a obligației de a preveni pierderea sau deteriorarea obiectelor care au fost puse sub sechestrul și a statuat că orice persoană care a suferit un prejudiciu din cauza acestui comportament poate solicita repararea

prejudiciului, indiferent dacă a fost sau nu parte la procedura referitoare la acesta.

72. În decizia nr. 30 Cdo 3310/2013 din 24 iunie 2015, Curtea Supremă a statuat că ridicarea sechestrului instituit asupra unor obiecte, într-un termen nerezonabil după pronunțarea unei achitări, poate constitui un comportament ilicit al autorităților publice, în sensul art. 13 alin. (1) din Legea privind răspunderea statului.

2. *Jurisprudența referitoare la Codul de procedură civilă*

73. În hotărârea sa nr. 25 Cdo 1607/2008 din 18 noiembrie 2010, Curtea Supremă s-a exprimat astfel:

„În cadrul procedurilor [civile] contencioase reglementate de principiul disponibilității părților (care nu se aplică doar în cazurile enumerate la art. 153 alin. (2) din Codul de procedură civilă), instanța este obligată să respecte cererea reclamantului, și anume modul în care acesta a stabilit obiectul litigiului. Faptele (susținerile de fapt) pe care se întemeiază cererea reclamantului, astfel cum sunt expuse în cererea sa, determină obiectul litigiului. Încadrarea juridică a faptelor în cauză nu face parte din expunerea obiectului litigiului, iar reclamantul nu este obligat să stabilească o astfel de încadrare. În orice caz, instanța nu este ținută de încadrarea juridică pe care a dat-o reclamantul pretențiilor sale. În cazul în care instanța sesizată cu o acțiune în despăgubire constată că faptele cauzei intră sub incidența unei norme de drept material care impune să se dea faptelor o altă încadrare juridică decât cea stabilită de reclamant, aceasta are obligația de a examina cauza și de a o soluționa în lumina normei de drept în cauză, independent de temeiul juridic invocat de reclamant în susținerea cererii sale de despăgubire. În cazul în care din faptele stabilite reiese că reclamantului trebuie să i se acorde despăgubirea solicitată, chiar dacă pe baza unei temei juridic diferit de cel invocat de acesta în expunerea pretențiilor sale, instanța nu poate respinge cererea acestuia și trebuie să îi acorde despăgubirea în cauză. Instanța ar încălca atât interdicția de a se pronunța *ultra petita*, cât și principiul disponibilității părților dacă i-ar acorda reclamantului o altă despăgubire sau o despăgubire mai mare decât cea solicitată în cerere sau dacă i-ar acorda o despăgubire pe baza altor fapte decât cele invocate în cerere și care au fost stabilite (a se vedea hotărârea nr. 25 Cdo 1934/2001, pronunțată de Curtea Supremă la 31 iulie 2003).

În speță, societatea reclamantă își întemeiază acțiunea în despăgubiri pe faptul că nu a fost și încă nu este în măsură să își exercite dreptul de folosință asupra imobilului al cărei coproprietară este, întrucât acesta este folosit de cea de-a doua părată și de soțul acesteia, precum și de cel de-al treilea părât. Deși este adevărat, astfel cum a hotărât curtea de apel, că, în astfel de circumstanțe, este necesar ca pretențiile societății reclamante să fie examinate în temeiul normelor de drept material care reglementează acțiunea întemeiată pe [...] îmbogățirea fără justă cauză, și nu în temeiul dispozițiilor legale care reglementează răspunderea [civilă delictuală], aici este vorba doar despre o încadrare juridică diferită a cererii, a cărei bază factuală rămâne neschimbată. Distincția dintre o cerere motivată de o îmbogățire fără justă cauză și o cerere de reparare a unui prejudiciu [...] nu poate justifica respingerea acțiunii întemeiate pe inexactitatea încadrării juridice a cererii. Rezultă că, prin respingerea acțiunii societății reclamante pentru motivul că prezenta cauză nu avea ca obiect o cerere de despăgubire, ci o cerere întemeiată pe [...] o îmbogățire fără justă cauză, fără a verifica dacă erau îndeplinite condițiile necesare pentru admiterea unei cereri privind o îmbogățire fără justă cauză,

HOTĂRÂREA FU QUAN S.R.O. ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

curtea de apel a efectuat o apreciere juridică insuficientă și, prin urmare, eronată, a cauzei.”

74. În hotărârea nr 32 Cdo 4778/2010 din 23 martie 2011, Curtea Supremă a hotărât următoarele:

„Art. 153 alin. (2) din Codul de procedură civilă prevede că instanța se poate pronunța în afara sferei pretențiilor părților și poate să acorde altceva sau mai mult decât ceea ce au solicitat părțile numai în cazul în care procedura în cadrul căreia este sesizată ar fi putut fi inițiată chiar și în absența unei acțiuni sau dacă legea prevede o anumită modalitate de soluționare a relațiilor dintre părți. Rezultă că, în cadrul procedurilor [civile] contencioase reglementate de principiul disponibilității părților, instanța este obligată să respecte cererea reclamantului, și anume modul în care acesta a stabilit obiectul litigiului, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Obiectul litigiului expus în cererea introductivă de instanță este circumscris de expunerea faptelor pe care reclamantul își întemeiază cererea (adică temeiul juridic al acțiunii sale) și de ceea ce se cere (adică pretențiile reclamantului). Nu este obligatoriu ca în cererea introductivă de instanță să se dea cererii (pretențiilor) o încadrare juridică conform art. 79 alin. (1) din Codul de procedură civilă]. Cu toate acestea, dacă în cerere se propune o încadrare juridică, aceasta nu ține instanța, căreia îi revine sarcina (în conformitate cu principiul *jura novit curia*) să stabilească norma de drept material [...] aplicabilă faptelor stabilite ale cauzei și să se pronunțe asupra cererii din perspectiva normei respective, indiferent de încadrarea juridică dată de reclamant acțiunii sale. Instanța s-ar pronunța *ultra petita* și ar încălca principiul disponibilității părților în cazul în care ar acorda alte reparații decât cele invocate de reclamant în cererea introductivă de instanță sau în cazul în care i-ar acorda o reparație în temeiul altor fapte decât cele invocate în cerere și în expunerea probelor. În consecință [...], în cazul în care reclamantul solicită despăgubiri părâtului care, în opinia lor, ocupă un imobil nerezidențial pe baza unui contract de închiriere [...], fără să le plătească chirie, iar contractul de închiriere este declarat nul de către instanță, fără să fi fost invocat niciun alt motiv pentru a justifica ocuparea imobilului în litigiu, instanța poate, fără să denatureze faptele prezentate în expunerea cererii, să examineze cererea reclamantilor de acordare de despăgubiri din perspectiva normelor de drept material care reglementează acțiunea întemeiată [...] pe îmbogățirea fără justă cauză.”

B. Jurisprudența Curții Constituționale

75. La 10 octombrie 2001, Curtea Constituțională a pronunțat hotărârea nr. I. ÚS 201/01 cu privire la o plângere constituțională formulată de o societate care denunța o ingerință a organelor de poliție pe motivul că acestea au percheziționat sediul social al acesteia și i-au confiscat documente. Curtea Constituțională a constatat o încălcare a drepturilor societății reclamante și a dispus ca organele de poliție să restabilească situația anterioară acestei încălcări și să restituie documentele confiscate. Aceasta a urmat un raționament similar în alte decizii (a se vedea, de exemplu, Deciziile II. ÚS 298/05, II. ÚS 362/06, IV. ÚS 3370/10 et II. ÚS 2979/10, pronunțate la 6 octombrie 2005, la 1 noiembrie 2006, la 23 februarie 2012 și, respectiv, la 29 martie 2012).

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA OBIECTUL CAUZEI, ASTFEL CUM ESTE DEFINIT DE CAMERĂ

76. În fața Camerei, societatea reclamantă a formulat capete de cerere în temeiul art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție și al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (*supra*, pct. 50-55). Pasajele relevante din aceste dispoziții se citesc astfel:

Art. 6 (dreptul la un proces echitabil)

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...].”

Art. 13 (dreptul la un recurs efectiv)

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de [...] Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

Art. 1 din Protocolul nr. 1 (protecția proprietății)

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

77. În hotărârea sa, Camera a formulat capătul (capetele) de cerere întemeiat(e) pe art. 1 din Protocolul nr. 1 după cum urmează (*Fu Quan, s.r.o. împotriva Republicii Cehe*, nr. 24827/14, pct. 45, 50, 59 și 70, 17 martie 2022):

„45. Societatea reclamantă se plânge de faptul că activitățile sale au fost paralizate timp de aproximativ cinci ani și că a fost privată în mod abuziv de bunurile sale, ca urmare a măsurilor luate de autorități în cadrul procesului penal inițiat împotriva directorului său general și a asociatului său, fără ca aceasta să fi fost în măsură să prevină sau să atenueze prejudiciul cauzat societății.

[...]

50. [...] Curtea subliniază că obiectul principal al prezentei cereri nu este decizia prin care s-a dispus sechestrul asupra bunurilor societății reclamante, ci imposibilitatea acesteia din urmă de a obține repararea prejudiciului rezultat din deprecierea mărfurilor sale, din cauza faptului că măsura sechestrului s-a întins pe o perioadă de cinci ani.

[...]

59. Societatea reclamantă susține că a fost privată în mod nelegal de bunurile sale ca urmare a procesului penal, pe care aceasta îl consideră nelegal, împotriva celor doi

HOTĂRÂREA FU QUAN S.R.O. ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

asociați ai săi, care, întrucât s-au aflat în detenție timp de doi ani, au fost prejudiciați, iar activitățile lor au fost «paralizate».

[...]

70. [...] Societatea reclamantă se plânge de modul în care mărfurile sale puse sub sechestru au fost păstrate în cursul procesului penal inițiat împotriva directorului său general și a asociatului acestuia, precum și de prejudiciile pe care le-ar fi cauzat depozitarea prelungită a acestora [...]"

78. Cu privire la capetele de cerere formulate în temeiul art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție, Camera le-a definit după cum urmează (*ibidem*, pct. 76):

„76. Societatea reclamantă se plânge, de asemenea, din perspectiva art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție, de o interpretare excesiv de formalistă și restrictivă a dispozițiilor relevante ale Legii privind răspunderea statului, în urma căreia instanțele naționale i-ar fi refuzat orice acces la o instanță în ceea ce privește cererile sale de reparare a prejudiciilor cauzate, în exercitarea autorității publice, de către stat, care nu ar fi asigurat păstrarea corespunzătoare a mărfurilor puse sub sechestru.”

79. În fața Camerei, Guvernul a susținut că societatea reclamantă nu a epuizat căile de atac interne întrucât nu a precizat cauza prejudiciului de care s-a plâns în cadrul procedurii aferente acțiunii în despăgubiri care face obiectul prezentei cauze (*supra*, pct. 36-49), în mod contrar celor impuse de jurisprudența internă, împiedicând astfel instanțele naționale să aprecieze temeinicia pretențiilor sale. Acesta a adăugat că, chiar și după respingerea acțiunii civile introduse de societatea reclamantă, aceasta ar fi putut introduce o nouă acțiune, în care să precizeze cauza prejudiciului și că, în acest scop, dispunea de un termen de patru luni de la data rămânerii definitive a hotărârii pronunțate în cadrul procedurii aferente acțiunii în despăgubiri (*ibidem*, pct. 46-47).

80. Camera a reținut că obiectul principal al cererii îl constituia imposibilitatea societății reclamante de a obține repararea prejudiciului rezultat din deprecierea mărfurilor sale, ca urmare a faptului că măsura sechestrului aplicată asupra acestora s-a întins pe o perioadă de cinci ani (*ibidem*, pct. 50). În continuare, aceasta a observat că societatea reclamantă a introdus o acțiune în repararea prejudiciului cauzat de stat în temeiul Legii privind răspunderea statului, fără să precizeze dacă prejudiciul respectiv a fost cauzat de o decizie nelegală sau de un comportament ilicit ale autorităților publice, cele două cazuri prevăzute de legea în cauză pentru angajarea răspunderii statului. Cu toate acestea, Camera a apreciat că din acțiunea introdusă în speță de societatea reclamantă reieșea clar că aceasta solicita despăgubiri pentru deprecierea mărfurilor sale puse sub sechestru în cursul procesului penal și că, prin urmare, instanța națională avea obligația de a aplica principiul *jura novit curia* pentru a deduce că faptele cauzei trebuiau analizate din perspectiva celorlalte dispoziții relevante ale Legii privind răspunderea statului (*ibidem*, pct. 52). În consecință, aceasta a respins excepția de neepuizare a căilor de atac interne, ridicată de Guvern, și a constatat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1, considerând că nu exista niciun

motiv care să justifice reținerea mărfurilor societății reclamante timp de aproape un an și jumătate după achitarea directorului său general și a asociatului său (*ibidem*, pct. 57 și 74-75).

81. Ținând seama de această concluzie, Camera a hotărât că nu este necesar să se pronunțe separat cu privire la capetele de cerere formulate în temeiul art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție (*ibidem*, pct. 77).

II. CU PRIVIRE LA EXCEPȚIILE PRELIMINARE RIDICATE DE GUVERN ÎN FAȚA MARII CAMERE

82. În fața Marii Camere, Guvernul reiterează excepțiile sale preliminare și susține că respectivul capăt de cerere formulat de societatea reclamantă în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție trebuie să fie declarat inadmisibil pentru neepuizarea căilor de atac interne (*supra*, pct. 79). Acesta susține, de asemenea, pentru aceleași motive, că nu au fost încălcate drepturile societății reclamante, astfel cum sunt garantate la art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ALE ART. 6 § 1 ȘI ART. 13 DIN CONVENȚIE

A. Observații preliminare

83. Marea Cameră constată că societatea reclamantă se plânge, în temeiul art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție, că a fost privată de dreptul de acces la o instanță din cauza interpretării date dreptului intern de instanțele naționale, interpretare pe care aceasta o consideră formalistă și restrictivă (*supra*, pct. 54 și 78).

84. Deși Camera a constatat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 și a hotărât că nu este necesar să se pronunțe separat cu privire la capetele de cerere formulate în temeiul art. 6 § 1 și art. 13 (*supra*, pct. 80-81), Marea Cameră consideră oportun să le examineze mai întâi pe acestea, care au fost principalele capete de cerere formulate de societatea reclamantă în cererea sa în fața Curții (*supra*, pct. 54).

85. Curtea reamintește de la început că respectivele cerințe de la art. 6 § 1 sunt mai stricte decât cele de la art. 13 [*Kudła împotriva Poloniei* (MC), nr. 30210/96, pct. 146, CEDO 2000 XI] și constată că respectivul capăt de cerere formulat de societatea reclamantă în temeiul art. 13 este absorbit de capătul său de cerere formulat în temeiul art. 6 § 1.

86. Este adevărat că, într-una dintre cauzele citate de societatea reclamantă în formularul său de cerere (*supra*, pct. 54-55), și anume cauza *Karamitrov și alții împotriva Bulgariei* (nr. 53321/99, pct. 75-79, 10 ianuarie 2008), Curtea a examinat, din perspectiva art. 13 din Convenție, coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1, o problemă similară celei ridicate în speță. Cu toate acestea,

contrar situației în discuție în cauza *Karamitrov și alții* (pct. 62), prezenta cauză nu privește „lipsa unui drept material la acțiune în dreptul intern”, deoarece nu se poate afirma că dreptul intern nu recunoștea dreptul la repararea unui prejudiciu cauzat de neîndeplinirea de către autorități a obligației lor de a asigura păstrarea corespunzătoare a bunurilor puse sub sechestru sau de o întârziere nejustificată în ridicarea sechestrului. Dimpotrivă, Legea privind răspunderea statului oferă posibilitatea de a solicita despăgubiri în fiecare dintre aceste situații (*supra*, pct. 59 și 69-72).

87. Întrucât, în prezenta cauză, nu se ridică problema aplicabilității art. 6 § 1, Curtea va examina această parte a cererii doar din perspectiva acestei dispoziții.

88. Curtea observă că excepția preliminară a Guvernului privind neepuizarea căilor de atac interne este strâns legată de fondul capătului de cerere formulat în temeiul art. 6 § 1 și, mai precis, de problema stabilirii dacă societatea reclamantă a fost sau nu privată de dreptul de acces la o instanță (*supra*, pct. 82), motiv pentru care argumentele părților referitoare la această excepție vor fi prezentate mai jos (*supra*, pct. 89-112).

B. Argumentele părților

1. Guvernul

89. Singurul argument invocat de Guvern în fața Marii Camere, în susținerea excepției sale privind neepuizarea căilor de atac interne, constă în faptul că societatea reclamantă nu a exercitat în mod corespunzător acțiunea civilă pe care o avea la dispoziție în temeiul Legii privind răspunderea statului. Mai precis, acesta apreciază că societatea reclamantă nu a specificat în mod corect motivele care au stat la baza acțiunii sale în fața instanțelor interne și nu a prezentat în mod adecvat faptele decisive invocate în susținerea pretențiilor sale, în special cele care, în opinia sa, au constituit un „comportament ilicit al autorităților publice” în legătură cu bunurile puse sub sechestru, contrar cerințelor de la art. 79 din Codul de procedură civilă (*supra*, pct. 65).

90. Guvernul susține că art. 5 din Legea privind răspunderea statului prevede două căi de atac separate și distincte pentru a obține repararea prejudiciilor cauzate de stat. Sub incidența primei căi de atac ar intra prejudiciile cauzate prin decizii nelegale emise sau pronunțate în cadrul proceselor civile, administrative sau penale, iar în sfera celei de-a doua ar intra prejudiciile cauzate prin comportamente ilicite ale autorităților publice (*supra*, pct. 59).

91. Cu toate acestea, Guvernul arată că din legea în cauză reiese că doar părțile la o procedură care a condus la o decizie nelegală au dreptul să solicite repararea prejudiciului rezultat din decizia respectivă, în timp ce orice persoană lezată ca urmare a unui comportament ilicit al autorităților publice poate solicita repararea prejudiciului cauzat de acest comportament [a se

vedea art. 7 alin. (1) și art. 13 alin. (2) din Legea privind răspunderea statului, reproduse *supra*, pct. 59]. Guvernul susține, de asemenea, că legea prevede în mod expres că, în cazul în care prejudiciul rezultă dintr-o decizie de arestare preventivă a unei persoane care a fost achitată ulterior, aceasta din urmă este singura care are dreptul să formuleze o cerere de despăgubire și că, în această situație, este vorba despre un caz special de acordare a unor despăgubiri pentru prejudiciul cauzat de o decizie nelegală [a se vedea art. 9 alin. (1) din Legea privind răspunderea statului, reproduse *supra*, pct. 59).

92. Guvernul susține că această abordare era conformă celei din jurisprudența constantă a Curții Supreme de la momentul relevant (*supra*, pct. 68 și 70), întrucât înalta instanță a hotărât că nerespectarea de către stat a obligației sale de a asigura păstrarea corespunzătoare a bunurilor puse sub sechestru în cadrul unui proces penal sau o întârziere nejustificată în restituirea unor astfel de bunuri constituia un comportament ilicit al autorităților publice (*supra*, pct. 69 și 71-72) și că proprietarii bunurilor în cauză puteau, așadar, să solicite repararea prejudiciului suferit din acest motiv, indiferent dacă aceștia au fost sau nu părți la procesul penal în cauză.

93. Potrivit Guvernului, unele pasaje din observațiile și declarațiile formulate de societatea reclamantă în cadrul procedurii interne aferente acțiunii în despăgubiri se întemeiază, în ansamblul lor și în principal, pe argumentul potrivit căruia prejudiciul suferit de societatea reclamantă ar fi rezultat din decizia de arestare preventivă a celor doi asociați ai săi, care ar fi condus la paralizarea activităților sale [lit. a)]. Trimiterea explicită a societății reclamante la art. 33 din Legea privind răspunderea statului, referitor la termenul de prescripție a acțiunii în repararea prejudiciului cauzat de o decizie nelegală (*supra*, pct. 41 și 63), constituie o dovadă deosebit de elocventă a acestui lucru.

94. Totuși, Guvernul apreciază că acțiunea era sortită eșecului din cauza formulării explicite a art. 7 alin. (1) din Legea privind răspunderea statului (*supra*, pct. 59) și a jurisprudenței constante a Curții Supreme (*supra*, pct. 68). Acesta susține că faptul că societatea reclamantă a atribuit pretinsul prejudiciu deciziei de arestare preventivă a celor doi asociați ai săi a determinat instanțele interne să califice acțiunea societății reclamante drept o acțiune în repararea prejudiciului cauzat printr-o decizie, acțiune pe care au dreptul să o inițieze doar părțile la procedura care a condus la pronunțarea sau emiterea deciziei în cauză, și că instanțele au fost obligate să constate lipsa calității procesuale a societății reclamante și că era necesar ca această acțiune să fie respinsă. Guvernul argumentează, de asemenea, că respectiva cerere formulată de directorul general al societății reclamante în vederea obținerii de despăgubiri pentru pierderea de venituri suferită în perioada arestării sale preventive (*supra*, pct. 35) a fost admisă întrucât acesta avea în mod incontestabil calitate procesuală, având în vedere că a fost parte la procesul penal anterior care a condus la pronunțarea deciziei de arestare preventivă.

95. Guvernul precizează, de asemenea, că nici în cadrul procedurii interne, nici în fața Curții, societatea reclamantă nu a prezentat elemente de probă care să demonstreze că, într-adevăr, mărfurile sale puse sub sechestru s-au depreciat și că pretinsul prejudiciu a rezultat dintr-o neîndeplinire de către stat a obligației de a asigura păstrarea corespunzătoare a acestora.

96. Guvernul adaugă că, chiar și în cererea sa de sesizare a Curții, societatea reclamantă a continuat să impute autorităților interne faptul că și-au întemeiat constatările pe o interpretare „excesiv de formalistă” a Legii privind răspunderea statului, reiterând un argument invocat deja în fața instanțelor naționale, potrivit căruia și societatea reclamantă a fost, într-un fel, plasată în detenție având în vedere că toate resursele sale umane fuseseră încarcerate (*supra*, pct. 52, și trimiterea *supra*, pct. 44). Potrivit societății reclamante, acest lucru însemna că instanțele naționale ar fi trebuit să recunoască faptul că aceasta avea calitatea procesuală pentru a introduce o acțiune în repararea prejudiciului rezultat dintr-o decizie.

97. Guvernul afirmă că societatea reclamantă a susținut pentru prima dată că instanțele interne ar fi trebuit să califice acțiunea sa drept o acțiune în repararea prejudiciului cauzat de comportamentul ilicit al autorităților publice abia în răspunsul formulat de aceasta cu privire la primele sale observații prezentate în fața Camerei (*infra*, pct. 106).

98. Guvernul adaugă că acest argument al societății reclamante a fost reținut de Cameră, care a considerat că din acțiunea introdusă de societatea reclamantă în speță reieșea clar că aceasta solicita despăgubiri pentru deprecierea mărfurilor sale puse sub sechestru în cursul procesului penal și că instanțele interne ar fi trebuit să aplice principiul *jura novit curia* pentru a deduce că faptele cauzei trebuiau analizate din perspectiva celorlalte dispoziții relevante ale Legii privind răspunderea statului (*supra*, pct. 80).

99. Guvernul susține că, în jurisprudența Curții, sunt stabilite limitări în privința aplicării acestui principiu, făcând referire la hotărârile *Radomilja și alții împotriva Croației* [(MC), nr. 37685/10 și 22768/12, pct. 121, 20 martie 2018] și *S.M. împotriva Croației* [(MC), nr. 60561/14, pct. 219, 25 iunie 2020], din care, în opinia sa, rezultă că această aplicare se limitează la faptele prezentate de reclamanți. Susține că această limită se aplică, de asemenea, instanțelor interne și că, în consecință, acestea nu pot fi criticate pentru respingerea cererii de despăgubire formulate de societatea reclamantă, pentru cele două motive prezentate mai jos.

100. În primul rând, societatea reclamantă nu s-a prevalat niciodată în mod expres, pe plan intern, de posibilitatea de a introduce o acțiune în repararea unui prejudiciu cauzat de un comportament ilicit al autorităților publice. În al doilea rând, aceasta nu a prezentat niciun element de probă care să demonstreze că mărfurile sale s-au deteriorat în perioada în care au fost ținute sub sechestru sau că exista o legătură de cauzalitate între acțiunea (sau inacțiunea) autorităților publice competente și deprecierea mărfurilor în cauză.

101. În aceste condiții, potrivit Guvernului, întrucât societatea reclamantă nu a prezentat nici măcar un element de probă în susținerea cererii sale de reparare a prejudiciului rezultat din pretinsa depreciere a mărfurilor sale, dacă instanțele interne i-ar fi acordat despăgubiri cu acest titlu, acestea ar fi încălcat interdicția care le era impusă de a examina fapte care nu au fost invocate de societatea reclamantă și de a-și întemeia decizia pe alte fapte decât cele expuse în acțiunea civilă introdusă de aceasta din urmă.

102. În consecință, chiar dacă instanțele interne ar fi considerat că acțiunea societății reclamante viza un comportament ilicit al autorităților publice, acestea ar fi fost obligate să o respingă, având în vedere lipsa oricărei probe.

103. Guvernul concluzionează că societatea reclamantă avea la dispoziție o cale de atac internă, și anume acțiunea în repararea unui prejudiciu cauzat de un comportament ilicit al autorităților publice, prevăzută la art. 5 lit. b) și la art. 13 din Legea privind răspunderea statului (*supra*, pct. 59). Dacă societatea reclamantă ar fi exercitat în mod corespunzător acțiunea respectivă și ar fi susținut-o cu probe suficiente, aceasta i-ar fi putut permite să obțină repararea prejudiciului cauzat de un eventual comportament ilicit al autorităților publice, ca urmare a punerii sub sechestru a mărfurilor sale. Totuși, societatea reclamantă a) nu s-a prevalat niciodată în mod expres, pe plan intern, de posibilitatea de a introduce o astfel de acțiune, b) a făcut referire, în mai multe rânduri, la un alt tip de acțiune, și anume acțiunea în repararea unui prejudiciu cauzat de o decizie nelegală, și c) nu a precizat faptele care constituiau comportamentul ilicit criticat al autorităților publice, având în vedere că nu a susținut această acuzație. În consecință, societatea reclamantă nu a îndeplinit cerințele procedurale de care este condiționată exercitarea acestei acțiuni în dreptul intern.

104. Guvernul consideră că din argumentele expuse mai sus (pct. 90-103) reiese, de asemenea, că, în lumina circumstanțelor speței, faptul că instanțele interne s-au pronunțat asupra acțiunii societății reclamante din perspectiva acțiunii în repararea unui prejudiciu cauzat de o decizie nelegală nu poate fi considerat o restrângere a dreptului de acces la o instanță, care a adus atingere înseși esenței acestui drept.

2. Societatea reclamantă

105. Societatea reclamantă își reiterează argumentele expuse în fața Camerei și se întemeiază pe concluziile la care a ajuns aceasta în ceea ce privește excepția de neepuizare a căilor de atac interne, ridicată de Guvern (*supra*, pct. 80).

106. Societatea reclamantă susține, în special, că instanțele naționale aveau obligația de a examina acțiunea sa civilă întemeiată pe Legea privind răspunderea statului în lumina unei alte dispoziții a legii în cauză, dar că acestea nu au procedat astfel (*Fu Quan, s.r.o.*, citată anterior, pct. 48). Mai exact, aceasta afirmă că a expus toate faptele relevante referitoare la cauza prejudiciului de care se plânge și la cuantumul acestuia. Susține că aceste

elemente ar fi putut și ar fi trebuit să fie apreciate din perspectiva răspunderii statului pentru un comportament ilicit al autorităților publice, reglementată de art. 13 din Legea privind răspunderea statului, și nu din perspectiva răspunderii statului pentru deciziile nelegale – reglementată de art. 7 și 9 din același text (*supra*, pct. 59), care părea că putea fi angajată doar printr-o acțiune a părților la procedurile care au condus la pronunțarea unor astfel de decizii. Or, în opinia sa, toate instanțele interne au efectuat o analiză excesiv de formalistă și restrictivă a acțiunii sale (și a dreptului aplicabil), astfel încât să o poată respinge din motive procedurale, în cazul de față pretinsa lipsă a calității procesuale. În consecință, aceasta s-ar fi aflat în imposibilitatea de a iniția o procedură judiciară în vederea protejării drepturilor sale.

107. În plus, societatea reclamantă face trimitere la un pasaj din hotărârea Curții Constituționale, în care, potrivit acesteia, se afirmă că „[societatea reclamantă] a solicitat repararea prejudiciului invocând [Legea privind răspunderea statului] și susținând că prejudiciul în cauză a rezultat dintr-un comportament ilicit al autorităților publice și, mai precis, din măsura arestării preventive a directorului său general unic [...] și a asociatului său” (*supra*, pct. 49). Consideră că din aceste afirmații reiese că faptul că acțiunea sa civilă viza un comportament ilicit al autorităților publice a fost recunoscut de Curtea Constituțională.

108. Societatea reclamantă nu este de acord cu concluzia Camerei potrivit căreia nu era necesară examinarea capetelor sale de cerere formulate în temeiul art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție. Dimpotrivă, consideră că ar fi trebuit ca acestea să fie examinate și soluționate pe fond de către Cameră.

3. Terții intervenienți

a) Guvernul sloven

109. Guvernul sloven precizează că, chiar și atunci când examinează problema respectării regulii epuizării căilor de atac interne, Curtea trebuie să se abțină de la depășirea limitelor competenței sale, substituind propria apreciere celei a instanțelor naționale cu privire la aplicarea dreptului intern și, astfel, erijându-se în instanță de al patrulea grad de jurisdicție.

110. Guvernul sloven adaugă că diferitele sisteme de procedură civilă au în comun faptul că le impun reclamanților obligația de a prezenta faptele care stau la baza pretențiilor și argumentelor lor (*onus proferendi*) și de a prezenta elementele de probă necesare pentru a stabili realitatea acestora (*onus probandi*). Acesta susține că potențialii reclamânți care nu respectă aceste obligații nu îndeplinesc cerințele procedurale stabilite de dreptul intern și, prin urmare, nu se poate considera că aceștia au epuizat în mod corespunzător căile de atac interne.

b) Guvernul polonez

111. Guvernul polonez subliniază, la rândul său, că reclamantii trebuie să prezinte, în fața instanțelor naționale, faptele pe care se întemeiază cererile lor. În opinia sa, Curtea nu se poate aștepta ca instanțele interne să acorde asistență părților, reformulând cererile acestora și încercând să găsească fapte care să le poată susține, riscând să încalce unul dintre principiile fundamentale ale procedurii civile, aplicat în toate statele membre ale Consiliului Europei, și anume principiul egalității părților.

112. În plus, guvernul polonez precizează că o abordare excesiv de flexibilă a principiului epuizării căilor de atac interne ar prezenta pericole, în măsura în care ar exista riscul ca, pe de o parte, să priveze statul pârât de posibilitatea de a reacționa la o încălcare dovedită sau potențială a Convenției și, pe de altă parte, să determine Curtea să își aroge *de facto* competența de a se pronunța asupra fondului cauzelor, ceea ce îi este interzis prin Convenție. Acesta subliniază că, mai degrabă, Curtea trebuie să verifice dacă un reclamant avea posibilitatea de a exercita o acțiune pe plan intern, dacă normele de drept aferente acestei acțiuni erau clare și accesibile publicului și dacă un formalism excesiv l-a împiedicat pe reclamant să exercite acțiunea în cauză.

C. Motivarea Curții

113. Principiile relevante care decurg din jurisprudența Curții referitoare la dreptul de acces la o instanță și, în special, la situațiile în care restrângerile aplicate acestui drept constituie un „formalism excesiv” sunt rezumate în hotărârea *Zubac împotriva Croației* [(MC), nr. 40160/12, pct. 76-79 și 90-99, 5 aprilie 2018].

114. Astfel cum a constatat Camera, societatea reclamantă a introdus acțiunea în repararea unui prejudiciu cauzat de stat invocând Legea privind răspunderea statului, dar fără să fi precizat dacă pretinsul prejudiciu a rezultat din vreuna dintre cele două situații în care putea fi angajată răspunderea statului, prevăzute de legea în cauză, și anume dintr-o decizie nelegală sau dintr-un comportament ilicit ale autorităților publice (*supra*, pct. 80). Cu toate acestea, astfel cum a subliniat Guvernul (*supra*, pct. 93), societatea reclamantă a făcut referire la art. 33 din această lege, care stabilește termenul de prescripție a acțiunii în repararea prejudiciului cauzat de o decizie nelegală (*supra*, pct. 41 și 63).

115. Aceste circumstanțe au determinat instanțele interne să se pronunțe cu privire la acțiunea societății reclamante din perspectiva acțiunii în repararea unui prejudiciu cauzat de o decizie nelegală, reglementată de art. 7 din Legea privind răspunderea statului, și să o respingă după ce au constatat că societatea reclamantă nu avea calitate procesuală, cu motivarea că doar părțile care au participat la o procedură ce a condus la o decizie nelegală

puteau solicita repararea de către stat a prejudiciului rezultat din decizia în cauză.

116. În apelul în fața tribunalului municipal, în recursul în casație formulat în fața Curții Supreme, în plângerea constituțională introdusă în fața Curții Constituționale, precum și în cererea adresată Curții, societatea reclamantă a susținut că aplicarea dreptului intern în acest mod de către instanțele naționale a fost excesiv de formalistă (*supra*, pct. 44, 46, 48 și 54), dar nu a precizat în ce anume consta formalismul denunțat. Cu toate acestea, Curtea este de acord cu teza Guvernului (*supra*, pct. 96) potrivit căreia argumentul societății reclamante, conform căruia și aceasta „a fost, într-un fel, plasată în detenție, având în vedere că toate resursele sale umane fuseseră încarcerate”, sugerează că excesul de formalism denunțat de aceasta era legat de refuzul instanțelor interne de a încălca dispoziția legală aplicabilă în prezenta cauză și de a-i recunoaște acesteia calitatea procesuală pentru a solicita repararea prejudiciului pe care pretindea că l-a suferit ca urmare a deciziei de arestare preventivă în litigiu.

117. Totuși, astfel cum subliniază Guvernul (*supra*, pct. 97), observațiile prezentate ulterior Camerei de către societatea reclamantă sugerau că excesul de formalism criticat al instanțelor interne consta în refuzul acestora de a se pronunța cu privire la acțiunea sa civilă din perspectiva acțiunii în repararea unui prejudiciu cauzat de un comportament ilicit al autorităților publice (*supra*, pct. 105-106).

118. Camera a admis această teză, deși în cadrul epuizării căilor de atac interne în legătură cu capetele de cerere formulate în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1, hotărând că din acțiunea introdusă în speță reieșea clar faptul că societatea reclamantă solicita repararea prejudiciului rezultat din deprecierea mărfurilor sale puse sub sechestru în cursul procesului penal. Așadar, instanțele interne aveau obligația de a aplica principiul *jura novit curia* pentru a deduce că era necesar ca faptele prezentate de societatea reclamantă să fie analizate din perspectiva celorlalte dispoziții relevante ale Legii privind răspunderea statului, astfel încât să se pronunțe cu privire la fondul pretențiilor sale (*supra*, pct. 80).

119. Cu toate acestea, Marea Cameră observă că Camera s-a pronunțat astfel fără să verifice dacă, în circumstanțele speței, exista riscul ca această soluție să fie incompatibilă cu dreptul intern. Prin urmare, este foarte posibil ca expunerea faptelor realizată de societatea reclamantă în acțiunea sa civilă să fi împiedicat instanțele interne să se pronunțe asupra acesteia din perspectiva acțiunii în repararea unui prejudiciu cauzat de un comportament ilicit al autorităților publice.

120. În orice caz, autoritățile naționale, în special instanțele, sunt cele cărora le revine în primul rând sarcina de a interpreta și aplica dreptul intern. Rolul Curții se limitează la verificarea compatibilității cu Convenția a efectelor unei astfel de interpretări. Acest principiu se aplică în special în ceea ce privește interpretarea de către instanțe a normelor de natură procedurală (a

se vedea, de exemplu, *Tejedor García împotriva Spaniei*, 16 decembrie 1997, pct. 31, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-VIII). Rezultă că, în speță, Curții îi revine obligația de a verifica dacă, întrucât nu au aplicat principiul *jura novit curia* și nu s-au pronunțat cu privire la acțiunea societății reclamante din perspectiva acțiunii în repararea unui prejudiciu cauzat de un comportament ilicit al autorităților publice, instanțele interne au dat sau nu dovadă de un formalism excesiv și, prin urmare, au restrâns în mod nejustificat dreptul societății reclamante de acces la o instanță.

121. Societatea reclamantă, care era reprezentată de un avocat, nu a invocat, în cadrul acțiunii sale civile, art. 5 alin. (1) lit. b) sau art. 13 din Legea privind răspunderea statului (*supra*, pct. 59), care constituie temeiul legal pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciile cauzate prin comportamente ilicite ale autorităților publice. În cadrul observațiilor sale prezentate autorităților interne, societatea reclamantă a menționat doar o singură dată comportamentul ilicit al autorităților publice. Dimpotrivă, aceasta a denunțat în repetate rânduri caracterul nelegal, în opinia sa, al punerii în mișcare al acțiunii penale și al detenției la care au fost supuși directorul său general și asociatul acestuia, făcând trimitere în mod expres la art. 33 din Legea privind răspunderea statului, care prevede termenul de prescripție aplicabil acțiunii în repararea unui prejudiciu cauzat de o decizie nelegală (*supra*, pct. 41 și 63). Așadar, trebuie să se concluzioneze că societatea reclamantă nu și-a întemeiat acțiunea civilă pe un comportament ilicit al autorităților publice.

122. În plus, în urma respingerii de către prima instanță a acțiunii sale civile, pentru lipsa calității procesuale (*supra*, pct. 43), societatea reclamantă nu a susținut, în acțiunile sale ulterioare (*supra*, pct. 44, 46 și 48), că instanțele inferioare au interpretat în mod eronat acțiunea sa civilă și că ar fi trebuit să o soluționeze din perspectiva acțiunii în repararea unui prejudiciu cauzat de un comportament ilicit al autorităților publice.

123. Altfel spus, societatea reclamantă a adoptat o poziție complet diferită în fața Curții, susținând că instanțele interne ar fi trebuit să se pronunțe cu privire la acțiunea sa din perspectiva acțiunii în repararea unui prejudiciu cauzat de un comportament ilicit al autorităților publice (*supra*, pct. 117). Cu toate acestea, părțile nu pot invoca în fața Curții argumente pe care nu le-au formulat niciodată în fața unei instanțe naționale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Pine Valley Developments Ltd și alții împotriva Irlandei*, 29 noiembrie 1991, pct. 47, seria A nr. 222). În aceste condiții, nu pot fi criticate instanțele interne pentru faptul că nu s-au pronunțat asupra acțiunii societății reclamante din perspectiva acțiunii în repararea unui prejudiciu cauzat de un comportament ilicit al autorităților publice.

124. În cele din urmă, Curtea observă că, în observațiile sale prezentate în fața Camerei, Guvernul a susținut că, chiar și după respingerea acțiunii civile introduse de societatea reclamantă, aceasta ar fi putut introduce o nouă acțiune, în care să precizeze că prejudiciul a fost cauzat de un comportament

ilicit al autorităților publice. Potrivit Guvernului, societatea reclamantă dispunea, în acest scop, de un termen de patru luni de la data rămânerii definitive a deciziei pronunțate în cadrul procedurii aferente acțiunii în despăgubiri (*supra*, pct. 79). Societatea reclamantă nu a contestat acest aspect, iar Curtea consideră că nu există niciun motiv să se îndoiască de posibilitatea respectivă.

125. În consecință, capătul de cerere formulat de societatea reclamantă cu privire la dreptul de acces la o instanță este inadmisibil, în temeiul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție, ca vădit nefondat și trebuie să fie respins, în conformitate cu art. 35 § 4 din Convenție.

IV. CU PRIVIRE LA PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ALE ART. 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIE

A. Cu privire la obiectul capetelor de cerere formulate de societatea reclamantă în temeiul acestei dispoziții

1. Hotărârea pronunțată de Cameră

126. Camera a apreciat că obiectul principal al cererii era acela de a denunța imposibilitatea societății reclamante de a obține repararea prejudicierii mărfurilor sale, care s-au depreciat ca urmare a menținerii lor sub sechestru timp de cinci ani și a trecerii timpului. Aceasta a constatat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 pentru motivul că nu exista niciun motiv care să justifice reținerea mărfurilor societății reclamante timp de aproape un an și jumătate după achitarea directorului său general și a asociatului acestuia (*supra*, pct. 80).

127. Guvernul contestă soluția apreciată de Cameră, în timp ce societatea reclamantă este de acord cu aceasta.

128. În ceea ce o privește, Marea Cameră consideră că, înainte de a examina admisibilitatea acestui capăt de cerere și având în vedere concluziile de mai sus, la care a ajuns în privința capetelor de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție, este necesar ca aceasta să definească obiectul capetelor de cerere formulate de societatea reclamantă în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1.

2. Argumentele părților

a) Guvernul

129. Guvernul afirmă că societatea reclamantă nu a identificat într-o manieră suficient de precisă cauza încălcării pe care o denunță. În opinia sa, nu este clar dacă aceasta se plânge, în principal, de decizia de arestare preventivă a celor doi asociați ai săi, care i-ar fi „paralizat” activitățile, sau dacă plângerea acesteia privește, în esență, măsura sechestrului aplicată asupra mărfurilor sale, deteriorarea acestora cauzată exclusiv de trecerea

timpului sau deprecierea lor rezultată din pretinsa neîndeplinire de către stat a obligației de a asigura păstrarea corespunzătoare a acestora.

130. Guvernul susține, de asemenea, că societatea reclamantă nu a menționat în cererea sa formulată în fața Curții (*supra*, pct. 50-55) reținerea prelungită a mărfurilor sale, după achitarea directorului său general și a asociatului acestuia, și că tocmai acest element este singurul motiv pe care s-a întemeiat Camera pentru a constata încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 (*supra*, pct. 80 și 126).

b) Societatea reclamantă

131. În observațiile sale prezentate în fața Marii Camere, societatea reclamantă s-a exprimat astfel (sublinierea noastră):

„Cauza are ca obiect prejudicierea *mărfurilor* aparținând societății reclamante ca urmare a măsurii sechestrului aplicate asupra acestora în cadrul procesului penal împotriva asociaților săi și a directorului general unic al acesteia.”

132. Societatea reclamantă susține că obiectul capătului său de cerere formulat în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1, și anume atingerea adusă de către stat drepturilor sale, cu încălcarea Convenției și a dreptului intern, nu s-a schimbat de la începutul procedurii interne. Aceasta explică faptul că, în cursul acestei proceduri, și-a dezvoltat motivele de drept, adaptându-le la jurisprudența instanțelor interne superioare, dar că principalele fapte din cauza sa nu s-au schimbat niciodată și că acestea sunt identice cu cele descrise în cererea sa introdusă în fața Curții.

133. În plus, societatea reclamantă precizează că, în cadrul plângerii sale constituționale, a invocat un motiv întemeiat pe o potențială încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (*supra*, pct. 48 și trimiterea făcută *supra*, pct. 44).

c) Observațiile terților intervenienți

i. Guvernul sloven

134. În observațiile sale, guvernul sloven solicită Curții să stabilească obiectul cauzei, considerând că acest aspect are o incidență directă asupra respectării condiției de admisibilitate referitoare la epuizarea căilor de atac interne.

135. Guvernul sloven subliniază că obiectul cauzei este determinat de capătul de cerere al reclamantului, însă nu este clar în ce anume constă acest capăt de cerere în speță. Acesta se întreabă dacă societatea reclamantă pretinde că este „victimă” (i) unei acțiuni (detenția nelegală a asociaților săi, care ar fi condus la paralizarea activităților sale) sau (ii) unei omisiuni (comportamentul ilicit al autorităților, care ar fi continuat să îi rețină mărfurile și după achitarea directorului său și a asociatului său). Apreciază că, în consecință, Curtea trebuie să stabilească faptele care constituie pretinsa ingerință în exercitarea de către societatea reclamantă a dreptului său de

proprietate și că, în scopul epuizării căilor de atac interne, acestea trebuie să corespundă celor care constituie cauza (actul sau omisiunea nelegală) acțiunii civile în despăgubiri introdusă de societatea reclamantă în fața instanțelor interne.

ii. *Guvernul polonez*

136. În mod similar guvernului sloven, guvernul polonez subliniază necesitatea formulării fără echivoc a capătului de cerere al societății reclamante, întrucât, în opinia sa, acesta are implicații asupra problemei epuizării căilor de atac interne.

3. *Motivarea Marii Camere*

137. Trebuie reamintit, de la început, faptul că obiectul unei cauze „prezentate” în fața Curții în exercitarea dreptului de a depune o cerere individuală este definit de capătul de cerere sau „pretenția” reclamantului (forma substantivată a verbului „a pretinde”, utilizat la art. 34) (*Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 109). Un capăt de cerere formulat în temeiul Convenției presupune două elemente, și anume susținerile de fapt (în sensul că reclamantul pretinde că este „victimă” unei acțiuni sau a unei omisiuni) și argumentele juridice pe care se bazează acestea (în sensul că acțiunea sau omisiunea în cauză a determinat „încălcarea de către una dintre înaltele părți contractante a unor drepturi recunoscute în Convenție sau în protocoalele sale”). Aceste două elemente sunt interconectate, întrucât faptele denunțate trebuie să fie interpretate în lumina argumentelor juridice invocate și invers (*ibidem*, pct. 110).

138. În consecință, Marea Cameră trebuie să stabilească faptele care constituie încălcarea de care se plânge societatea reclamantă în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1, în cererea pe care a formulat-o în temeiul Convenției, precum și argumentele juridice pe care se bazează acestea (*supra*, pct. 50-55).

139. În această privință, trebuie să se sublinieze, în primul rând, că „nelegalitatea” menționată în mai multe rânduri de societatea reclamantă, în observațiile formulate de aceasta în fața autorităților interne și a Curții, privește procesul penal și arestarea preventivă la care au fost supuși directorul său general și asociatul său. Acest termen trebuie înțeles în sensul dat acestuia la art. 7-9 din Legea privind răspunderea statului, care califică drept nelegale – în scopul reparării prejudiciilor cauzate de stat – hotărârile judecătorești care au fost anulate sau infirmate și detenția inculpaților care nu au fost condamnați la finalul procesului penal împotriva lor (*supra*, pct. 59).

140. Cu alte cuvinte, societatea reclamantă consideră că procesul penal și detenția la care au fost supuși directorul său general și asociatul său erau „nelegale” pentru simplul motiv că aceștia din urmă au fost achitați în cele din urmă. Din această perspectivă, societatea reclamantă apreciază că măsura de punere sub sechestru a bunurilor sale, dispusă în cadrul procesului penal

respectiv, era de asemenea „nelegală”, însă ca urmare a acestei achitări, și nu pentru că a fost nelegală de la bun început sau pentru că ar fi devenit astfel într-o etapă anterioară acestei achitări.

141. Astfel, Marea Cameră constată că din cererea introdusă de societatea reclamantă (*supra*, pct. 50-55) reiese că aceasta invocă două cauze sau fapte care constituie pretinsa încălcare a dreptului său de proprietate, care nu pot fi dissociate de argumentele juridice pe care se întemeiază acestea, și anume:

a) măsura de punere sub sechestru a bunurilor sale, dispusă în cadrul procesului penal, și detenția directorului său general și a asociatului său, pe care le consideră „nelegale” pentru motivul că procesul respectiv s-a finalizat cu o soluție de achitare (denumite în continuare „acțiunea penală și detenția nejustificate”). Potrivit acestei teze, din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1, statul ar trebui să fie considerat răspunzător pentru toate prejudiciile cauzate bunurilor ca urmare a unor procese penale care au condus la achitarea inculpaților (*supra*, pct. 52 și trimiterile făcute *supra*, pct. 41 și 44);

b) pretinsa neîndeplinire de către autoritățile interne a obligației de a lua măsurile rezonabile necesare pentru păstrarea corespunzătoare a bunurilor sale, și anume neasigurarea protecției echipamentelor care au rămas la sediul societății reclamante și depozitarea neadecvată a mărfurilor puse sub sechestru (*supra*, pct. 54-55), omisiune care ar putea constitui o încălcare a obligațiilor ce revin statului în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea, de exemplu, *Tendam împotriva Spaniei*, nr. 25720/05, pct. 51, 13 iulie 2010, și *infra*, pct. 160).

142. Cu toate acestea, din hotărârea Camerei nu reiese că aceasta a examinat capetele de cerere formulate de societatea reclamantă, astfel cum au fost prezentate la literele a) și b) de mai sus. Dimpotrivă, astfel cum s-a menționat deja, Camera a considerat că obiectul principal al cererii era acela de a denunța imposibilitatea societății reclamante de a obține repararea prejudiciilor cauzate mărfurilor sale, care s-au depreciat ca urmare a menținerii lor sub sechestru timp de cinci ani și a trecerii timpului. Aceasta a constatat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 pentru motivul că nu exista niciun motiv care să justifice reținerea mărfurilor societății reclamante timp de aproape un an și jumătate după achitarea directorului său general și a asociatului său (*supra*, pct. 80 și 126).

143. Marea Cameră subliniază că societatea reclamantă a invocat pentru prima dată acest aspect în observațiile sale prezentate în fața Camerei – dateate 17 iunie 2016 și primite de Curte la 20 iunie 2016 –, în următorii termeni:

„După încheierea procesului penal, organele de urmărire penală au fost obligate să restituie mărfurile și fondurile care au făcut obiectul sechestrului. Societatea reclamantă consideră că perioada care s-a scurs până când acestea au restabilit situația anterioară a fost excesivă.”

144. Marea Cameră apreciază că, deși societatea reclamantă a indicat într-adevăr, în formularul său de cerere, faptul că mărfurile sale au rămas sub sechestru timp de cinci ani (*supra*, pct. 51-52), a făcut acest lucru doar pentru

a evidenția în ce măsură au fost paralizate activitățile sale ca urmare a deciziei – pe care o consideră nelegală – de arestare preventivă a celor doi asociați ai săi (*supra*, pct. 139-141), așa cum a procedat anterior în fața autorităților interne.

145. Pentru a putea introduce o cerere în temeiul art. 34 din Convenție, o persoană trebuie să poată demonstra că a suferit în mod direct efectele măsurii de care se plânge, condiție necesară pentru declanșarea mecanismului de protecție prevăzut de Convenție [*Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), nr. 47848/08, pct. 96, CEDO 2014]. În aceeași ordine de idei, Curtea nu se poate pronunța decât asupra faptelor denunțate de reclamant (*supra*, pct. 137 și *Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 120-121 și 124). În consecință, nu este suficient ca existența unei încălcări a Convenției să fie „evidentă” în lumina faptelor cauzei sau a observațiilor prezentate de reclamant. Dimpotrivă, reclamantul are obligația să denunțe o acțiune sau o omisiune ca fiind contrară unor drepturi recunoscute în Convenție sau în protocoalele sale (*ibidem*, pct. 110, *supra*, pct. 137), astfel încât Curtea să nu fie nevoită să facă speculații cu privire la clarificarea aspectului dacă a fost sau nu formulat un capăt de cerere (a se vedea, cu privire la epuizarea căilor de atac interne, *Farzaliyev împotriva Azerbaidjanului*, nr. 29620/07, pct. 55, 28 mai 2020).

146. Curtea a hotărât, în special, că nu putea considera că a fost formulat un capăt de cerere doar pe baza unor expresii ambigue sau a unor cuvinte izolate [a se vedea *Ilias și Ahmed împotriva Ungariei* (MC), nr. 47287/15, pct. 85, 21 noiembrie 2019]. Această cerință decurge din art. 47 § 1 lit. e) și f) și § 2 lit. a) din Regulamentul Curții, care prevede că orice cerere introdusă în fața Curții trebuie să conțină o expunere succintă și lizibilă a faptelor, precum și a pretinselor încălcări ale Convenției și a argumentelor pertinente, și precizează că aceste informații trebuie să fie suficiente pentru a-i permite să stabilească, fără a fi nevoie să consulte alte documente, natura și obiectul cererii.

147. Acest lucru nu îi împiedică pe reclamânți să își clarifice sau să își dezvolte pretențiile inițiale în cursul procedurii desfășurate în temeiul Convenției. Dacă însă aceste adăugiri constituie, în realitate, capete de cerere noi și distincte, este necesar, la fel ca în cazul oricărui alt capăt de cerere, să îndeplinească condițiile de admisibilitate (a se vedea, de exemplu, *Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 135).

148. Având în vedere considerentele anterioare (*supra*, pct. 142-146), Marea Cameră apreciază că mențiunea, din formularul de cerere al societății reclamante, referitoare la depozitarea mărfurilor sale timp de cinci ani (*supra*, pct. 51) este prea ambiguă pentru a se putea considera că aceasta constituie un capăt de cerere formulat de societatea reclamantă în temeiul sechestrului prelungit aplicat asupra mărfurilor sale (a se compara cu *Ilias și Ahmed*, citată anterior, pct. 86). Dacă societatea reclamantă ar fi dorit să se plângă, în acest stadiu, cu privire la sechestrul prelungit aplicat asupra bunurilor sale, ar fi

trebuie să indice în mod clar acest lucru în formularul său de cerere. Or, aceasta a procedat astfel abia ulterior, în observațiile sale din 17 iunie 2016, prezentate în fața Camerei (*supra*, pct. 143, și a se compara cu *Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd și alții împotriva Georgiei*, nr. 16812/17, pct. 246, 18 iulie 2019). În aceste condiții, Marea Cameră consideră că acest aspect constituie un capăt de cerere nou și distinct de cele expuse la lit. a) și b) de la punctul 141 de mai sus. Din motive de claritate, îl va menționa la lit. c), în continuarea analizei sale.

4. Concluzie privind obiectul capetelor de cerere formulate în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1

149. În lumina tuturor considerentelor expuse anterior, Marea Cameră constată că societatea reclamantă invocă în fața Curții trei capete de cerere în total, întemeiate pe art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, și anume:

a) un capăt de cerere cu privire la prejudiciile cauzate bunurilor sale ca urmare a punerii în mișcare a acțiunii penale și a detenției, în opinia sa nejustificate, a directorului său general și a asociatului său (care coincide, în mare măsură, cu respectivele capete de cerere identificate de Cameră la pct. 45 și 59 din hotărârea sa, *supra*, pct. 77 și 141);

b) un capăt de cerere întemeiat pe neîndeplinirea de către autorități a obligației de a asigura păstrarea corespunzătoare a mărfurilor puse sub sechestru (care coincide, în mare măsură, cu respectivul capăt de cerere identificat de Cameră la pct. 70 din hotărârea sa, *supra*, pct. 77 și 141);

c) un capăt de cerere întemeiat pe întârzierea nejustificată în ridicarea sechestrului după achitarea directorului său și a asociatului său (care coincide, în mare măsură, cu respectivul capăt de cerere identificat de Cameră la pct. 50 din hotărârea sa, *supra*, pct. 77, 126, 143 și 148);

150. Lit. a) și b) sunt menționate de către societatea reclamantă în cererea introdusă în fața Curții. Lit. c) a fost inclusă în observațiile prezentate Camerei de către societatea reclamantă, după comunicarea cererii către guvernul pârât. Deși Camera s-a pronunțat doar cu privire la ultimul dintre aceste capete de cerere, Marea Cameră le va examina pe toate trei. Potrivit jurisprudenței constante a Curții, „cauza” retrimisă în fața Marii Camere este cererea astfel cum a fost declarată admisibilă, la care se adaugă capetele de cerere care nu au fost declarate inadmisibile [a se vedea, de exemplu, *Fedotova și alții împotriva Rusiei* (MC), nr. 40792/10 și alte 2 cereri, pct. 83, 17 ianuarie 2023].

151. După ce a stabilit astfel obiectul capetelor de cerere formulate de societatea reclamantă în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1, Marea Cameră va examina, în continuare, admisibilitatea acestora.

B. Cu privire la admisibilitate

1. *Cu privire la capătul de cerere privind prejudicierea bunurilor societății reclamante ca urmare a acțiunii penale și a detenției nejustificate la care au fost supuși directorul general și asociatul său*

152. Curtea reamintește că, potrivit jurisprudenței sale constante, art. 1 din Protocolul nr. 1 nu implică faptul că achitarea unui reclamant sau încetarea procesului penal împotriva sa trebuie să conducă în mod automat la acordarea de despăgubiri [a se vedea, de exemplu, *Adamczyk împotriva Poloniei* (dec.), nr. 28551/04, 7 noiembrie 2006; *Novikov împotriva Rusiei*, nr. 35989/02, pct. 46, 18 iunie 2009; *Tendam*, citată anterior, pct. 51, 13 iulie 2010; *Hábenczius împotriva Ungariei*, nr. 44473/06, pct. 30, 21 octombrie 2014; *Stolkowski împotriva Poloniei*, nr. 58795/15, pct. 78, 21 decembrie 2021]. Acest lucru este valabil a *fortiori* în prezenta cauză, în care societatea reclamantă nu a fost parte la procesul penal împotriva directorului său general și a asociatului său și, prin urmare, aceasta nu putea fi condamnată sau achitată.

153. Dimpotrivă, din jurisprudența Curții reiese că, în principiu, statele contractante sunt cele care trebuie să stabilească criteriile care trebuie îndeplinite pentru obținerea unor despăgubiri în astfel de circumstanțe (*Adamczyk*, citată anterior, și *Stolkowski*, citată anterior, pct. 78) și că, în exercitarea competenței sale de control, Curtea trebuie să se limiteze la a verifica dacă modalitățile de despăgubire alese depășesc marja largă de apreciere de care dispune statul în materie (*ibidem*, pct. 80).

154. Rezultă că un astfel de drept la despăgubiri nu decurge din art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, ci, după caz, din dreptul intern. Așadar, creanțele reprezentând dreptul la despăgubiri beneficiază de protecția acordată de art. 1 din Protocolul nr. 1, în aceleași condiții ca orice altă creanță, adică numai în cazul în care acestea au o bază suficientă în dreptul intern sau, cu alte cuvinte, dacă sunt suficient stabilite pentru a fi exigibile (*Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 142-143 și 149). Un reclamant nu poate pretinde că are o creanță suficient de bine stabilită în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 atunci când există controverse cu privire la modul în care trebuie interpretat și aplicat dreptul intern și când problema respectării de către acesta a cerințelor legale trebuie să fie soluționată printr-o hotărâre judecătorească (*ibidem*, pct. 149).

155. Dreptul ceh stabilește condițiile legale pentru repararea unui prejudiciu cauzat de punerea în mișcare a acțiunii penale sau de o detenție nejustificată la art. 7-9 din Legea privind răspunderea publică (*supra*, pct. 59), dispoziții al căror domeniu de aplicare depășește cu mult aceste prejudicii. În special, art. 7 și 8 abilitează părțile la o procedură judiciară (și nu doar la un proces penal) să solicite repararea prejudiciului cauzat de o decizie nelegală, și anume o decizie care a fost anulată sau infirmată, în timp ce art. 9 recunoaște oricărei persoane care a fost plasată în arest preventiv

dreptul de a solicita repararea prejudiciului care i-a fost cauzat prin detenția sa, dacă persoana în cauză nu a fost condamnată la finalul procesului penal împotriva sa (*supra*, pct. 59).

156. Cu toate acestea, din art. 7 alin. (1) din Legea privind răspunderea statului reiese că doar părțile la o procedură care a condus la pronunțarea unei decizii nelegale pot solicita repararea prejudiciilor cauzate de această decizie (*supra*, pct. 59).

157. În consecință, cererea de despăgubire introdusă de societatea reclamantă în fața instanțelor interne, pe motiv că punerea în mișcare a acțiunii penale față de directorul său general și asociatul său, precum și detenția la care au fost supuși erau nejustificate nu avea un temei suficient în dreptul intern. Prin urmare, garanțiile oferite de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție nu sunt aplicabile acestui capăt de cerere (*Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 151).

158. Rezultă că respectivul capăt de cerere cu privire la prejudiciile cauzate bunurilor societății reclamante ca urmare a punerii în mișcare a acțiunii penale față de directorul său general și asociatul său, precum și detenția la care au fost supuși, este inadmisibil, fiind incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției, în sensul art. 35 § 3 lit. a), și că trebuie să fie respins, în temeiul art. 35 § 4.

2. *Cu privire la capătul de cerere întemeiat pe neîndeplinirea de către autoritățile interne a obligației de a asigura păstrarea corespunzătoare a mărfurilor societății reclamante care au fost puse sub sechestru*

159. Excepția preliminară de neepuizare a căilor de atac interne, ridicată de Guvern, privește acest capăt de cerere (*supra*, pct. 82). Argumentele prezentate de părți în această privință sunt rezumate *supra*, pct. 89-108.

160. Curtea reamintește că, atunci când autoritățile dispun instituirea unui sechestru asupra unor bunuri, au obligația de a asigura păstrarea lor corespunzătoare și sunt răspunzătoare pentru pierderea sau prejudicierea acestora. Într-un astfel de caz, pentru a fi compatibil cu art. 1 din Protocolul nr. 1, prejudiciul efectiv suferit nu trebuie să depășească limitele inevitabilului. În consecință, nu este suficient ca autoritățile să ia măsurile rezonabile necesare pentru păstrarea adecvată a bunurilor puse sub sechestru; de asemenea, este necesar ca legislația internă să prevadă posibilitatea de a introduce o acțiune împotriva statului, pentru a obține repararea prejudiciilor rezultate din neîndeplinirea obligației de păstrare a bunurilor în cauză în condiții adecvate (a se vedea *Dabić împotriva Croației*, nr. 49001/14, pct. 55, 18 martie 2021, și trimiterile citate).

161. În acest context, Curtea face trimitere la concluziile la care a ajuns în ceea ce privește capătul de cerere întemeiat de societatea reclamantă pe privarea de dreptul de acces la o instanță (*supra*, pct. 113-125). Rezultă că societatea reclamantă ar fi putut solicita repararea prejudiciului cauzat de

pretinsa neîndeplinire de către autoritățile publice a obligației de a păstra mărfurile puse sub sechestru în condiții adecvate, dar că nu a valorificat în mod corespunzător această posibilitate.

162. În consecință, Curtea trebuie să admită excepția preliminară de neepuizare a căilor de atac interne, ridicată de Guvern (*supra*, pct. 82).

163. Rezultă că respectivul capăt de cerere întemeiat pe neîndeplinirea de către autoritățile interne a obligației de a asigura păstrarea corespunzătoare a bunurilor societății reclamante care au fost puse sub sechestru este inadmisibil pentru neepuizarea căilor de atac interne, în temeiul art. 35 § 1 din Convenție, și că acesta trebuie să fie respins, în conformitate cu art. 35 § 4.

3. *Cu privire la capătul de cerere întemeiat pe întârzierea nejustificată în ridicarea sechestrului după achitarea directorului general al societății reclamante și a asociatului său*

164. Excepția preliminară de neepuizare a căilor de atac interne, ridicată de Guvern, privește și la acest capăt de cerere (*supra*, pct. 82). Argumentele prezentate de părți în această privință sunt rezumate *supra*, pct. 89-108.

165. Camera a constatat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 în ceea ce privește acest capăt de cerere, întrucât nu exista niciun motiv care să justifice reținerea mărfurilor societății reclamante timp de aproape un an și jumătate după achitarea directorului său general și a asociatului său (*supra*, pct. 80, 126 și 142).

166. Cu toate acestea, astfel cum a semnalat Guvernul (*supra*, pct. 130) și cum s-a precizat mai sus (*supra*, pct. 142-148), acest capăt de cerere nu a fost inclus în cererea introdusă de societatea reclamantă în fața Curții. Societatea reclamantă a formulat pentru prima dată acest capăt de cerere în observațiile sale prezentate în fața Camerei, datele 17 iunie 2016 (*supra*, pct. 145).

167. Prin urmare, trebuie să se constate că acest capăt de cerere a fost formulat la peste șase luni de la încheierea procedurii aferente acțiunii în despăgubiri, și anume 26 septembrie 2013, dată la care Curtea Constituțională a declarat inadmisibilă plângerea constituțională formulată de societatea reclamantă (*supra*, pct. 49).

168. În această privință, Curtea reamintește că nu este de competența sa să nu țină seama de aplicarea regulii celor șase luni doar pentru motivul că Guvernul nu a formulat nicio excepție preliminară în acest sens. În fapt, regula celor șase luni, în măsura în care aceasta reflectă intenția părților contractante de a împiedica o contestare pe termen nedefinit a deciziilor pronunțate anterior, servește nu doar intereselor guvernului pârât, ci și intereselor securității juridice, considerată o valoare în sine. Această regulă marchează limita temporală a controlului efectuat de organele Convenției și le indică atât persoanelor particulare, cât și autorităților publice, termenul după expirarea căruia nu mai poate fi exercitat acest control [*Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 138, și *Sabri Güneş împotriva Turciei* (MC),

nr. 27396/06, pct. 28-31 și 40, 29 iunie 2012]. În consecință, întrucât Curții îi revine sarcina de a verifica din oficiu respectarea regulii de șase luni, nu este necesar să cerceteze dacă argumentul Guvernului cu privire la acest aspect (*supra*, pct. 130 și 166) trebuie să fie considerat o excepție de inadmisibilitate întemeiată pe nerespectarea acestei reguli și dacă Guvernul este decăzut din dreptul de a invoca acest aspect în fața Marii Camere.

169. În orice caz, chiar dacă s-ar admite că capătul de cerere în discuție a fost introdus în termenul de șase luni, Curtea apreciază că, din concluziile sale referitoare la capătul de cerere întemeiat pe privarea de dreptul de acces la o instanță (*supra*, pct. 113-125), acesta este inadmisibil pentru neepuizarea căilor de atac interne. Societatea reclamantă ar fi putut solicita repararea prejudiciului cauzat de întârzierea nejustificată în ridicarea sechestrului aplicat asupra mărfurilor sale după achitarea directorului său și a asociatului, dar nu a valorificat în mod corespunzător această posibilitate.

170. Cu titlu de observație și ca răspuns la argumentul potrivit căruia instanțele naționale au obligația de a aplica principiul *jura novit curia* și de a analiza faptele cauzei din perspectiva dispozițiilor relevante ale Legii privind răspunderea statului (*supra*, pct. 80, 105-106, 126 și 142), Marea Cameră dorește, de asemenea, să menționeze două principii constante din jurisprudența sa referitoare la epuizarea căilor de atac interne.

171. În primul rând, chiar și în statele ale căror instanțe civile pot sau chiar trebuie să examineze din oficiu litigiile cu care sunt sesizate (adică să aplice principiul *jura novit curia*), reclamantii nu sunt exonerati de obligația lor de a formula în fața acestora plângeri pe care, ulterior, ar putea dori să le prezinte în fața Curții (a se vedea, printre altele, *Kandarakis împotriva Greciei*, nr. 48345/12 și alte 2 cereri, pct. 77, 11 iunie 2020), fiind de la sine înțeles că, pentru a aprecia respectarea regulii epuizării căilor de atac interne, Curtea trebuie să țină seama nu doar de fapte, ci și de argumentele juridice invocate în fața autorităților interne (a se vedea *Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 117, precum și trimiterile citate).

172. În mod similar, nu este suficient ca existența unei încălcări a Convenției să fie „evidentă” având în vedere faptele cauzei sau observațiile prezentate de reclamant. Dimpotrivă, este necesar ca acesta să se fi plâns efectiv (în mod explicit sau în esență) cu privire la încălcarea în cauză, astfel încât să nu existe nicio îndoială dacă a formulat, într-adevăr, în fața instanțelor interne, capătul de cerere cu care a sesizat Curtea ulterior [*Farzaliyev*, citată anterior, pct. 55, și *Merot d.o.o. și Storitve Tir d.o.o. împotriva Croației* (dec.), nr. 29426/08 și 29737/08, 10 decembrie 2013]. În mod evident, acesta nu este cazul în speță.

173. În consecință, Curtea trebuie să admită excepția preliminară de neepuizare a căilor de atac interne, ridicată de Guvern (*supra*, pct. 82).

174. Rezultă că respectivul capăt de cerere al societății reclamante întemeiat pe întârzierea nejustificată în ridicarea sechestrului, după achitarea directorului său general și a asociatului său, este inadmisibil pentru

neepuizarea căilor de atac interne, în temeiul art. 35 § 1 din Convenție, și că acesta trebuie să fie respins, în conformitate cu art. 35 § 4 din Convenție.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* inadmisibil capătul de cerere formulat în temeiul art. 6 § 1 din Convenție și întemeiat pe privarea de dreptul de acces la o instanță;
2. *Declară* inadmisibil capătul de cerere formulat în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție cu privire la prejudicierea bunurilor societății reclamante, ca urmare a punerii în mișcare a acțiunii penale și a detenției nejustificate la care au fost supuși directorul său general și asociatul său;
3. *Admite* excepția preliminară a Guvernului potrivit căreia celelalte capete de cerere formulate de societatea reclamantă în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 sunt inadmisibile pentru neepuizarea căilor de atac interne.

Redactată în limbile franceză și engleză, apoi pronunțată în ședință publică la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg, la 1 iunie 2023, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din Regulament.

Søren Prebensen
Grefier adjunt

Síofra O'Leary
Președinte